

Årsredovisning 2023

Barnombudsmannen

Barnombudsmannen har ordet

Sedan januari 2020 är barnkonventionen lag men det finns fortfarande stora brister i hur barns rättigheter uppfylls. Barn som tillhör särskilt utsatta grupper, till exempel barn i socioekonomiskt utsatta situationer, barn med funktionsnedsättning, barn med annan etnisk bakgrund och barn i samhällsvård har sämre tillgång till sina rättigheter än andra barn. Barnkonventionen gäller alla barn!

I början av året var jag åhörare då regeringen var i Geneve för att svara på FN:s barnrättskommittés frågor om hur Sverige uppfyller barns rättigheter enligt barnkonventionen. Regeringen representerades av socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall. Kommittén ställde frågor som rörde olika områden inom barnrätt, bland annat om barnets rätt att skyddas mot våld, om domstolars kompetens när det gäller barn och barns rättigheter, om hur rätten till delaktighet ska uppfyllas vid beslut som rör barn. Inför att barnkonventionen blev lag betonade regeringen att rättigheterna enligt barnkonventionen ska säkerställas på alla nivåer inom offentlig verksamhet och att ett barnrättsbaserat synsätt ska genomsyra all verksamhet som berör barn och unga.

Mycket arbete återstår innan vi har kommit dit. För att lyckas krävs systematik och rutiner kring barns delaktighet, bedömningar kring barnets bästa och redogörelser för hur bedömningarna har gjorts. Barns ställning som rättighetsbärare och deras rätt att komma till tals måste stärkas, föräldrarätten gör idag att barns grundläggande rättigheter kränks. Likvärdigheten måste också stärkas något som även FN:s barnrättskommitté påpekar. Barnkonventionen gäller alla barn!

För ett effektivt genomförande av barnkonventionen behöver principiella fall kunna prövas av högsta instans. Det skulle ge vägledning till myndigheter, regioner och kommuner om konventionens tillämpning och leda till att barn får verklig tillgång till sina rättigheter. En nationell institution med mandat att driva principiellt betydelsefulla ärenden behöver inrättas. Utan möjligheter att utkräva sina rättigheter och få upprättelse är inte barns rättigheter till fullo garanterade!

Elisabeth Dahlin,

Barnombudsman

Innehåll

Eventuell text

Innehåll	3
1. Barnombudsmannens uppdrag	4
2. Resultatredovisning	4
2.1 Bevaka barnkonventionens efterlevnad	4
2.2 Driva på genomförandet av barnkonventionen.....	17
3. Kompetensförsörjning.....	24
4. Återrapporteringskrav enligt regleringsbrev.....	27
5. Regeringsuppdrag	28
6. Finansiell redovisning	31
6.1 Resultaträkning.....	31
6.2 Balansräkning	32
6.3 Anslagsredovisning	34
6.4 Tilläggsupplysningar och noter	35
6.5 Noter	37
6.6 Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	43
7. Undertecknande	44

1. Barnombudsmannens uppdrag

Barnombudsmannen är Sveriges barnrättsmyndighet med uppdrag att företräda barns och ungas rättigheter och intressen enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Barnkonventionen blev lag i Sverige 1 januari 2020. Beslutet innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid alla avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Att göra barnkonventionen till lag är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

Barnombudsmannen bevakar hur barnkonventionen efterlevs i samhället och driver på genomförandet i kommuner, regioner och på myndigheter. Myndigheten uppmärksammar brister i tillämpningen av barnkonventionen och föreslår förändringar i lagar och förordningar för regeringen.

I Barnombudsmannens uppdrag ingår också att bilda opinion och att företräda barn och unga i den allmänna debatten. Myndigheten har rättsliga befogenheter att begära information från och att kalla in kommuner, regioner och förvaltningsmyndigheter till överläggning men utövar ingen tillsyn. Barnombudsmannen får inte ingripa i enskilda ärenden eller företräda en enskild i ett ärende. Barnombudsmannen bestämmer själv sin organisation och den närmare inriktningen av arbetet.

Viktiga författningar som styr myndighetens arbete

Lag (1993:335) om Barnombudsman

1 § Barnombudsmannen har till uppgift att företräda barns och ungas rättigheter och intressen mot bakgrund av Sveriges åtagande enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

2 § Barnombudsmannen skall driva på genomförandet och bevaka efterlevnaden av barnkonventionen. Barnombudsmannen skall därvid särskilt uppmärksamma att lagar och andra författningar samt deras tillämpning stämmer överens med barnkonventionen.

3 § Barnombudsmannen skall inom sitt verksamhetsområde

1. hos regeringen föreslå de författningsändringar eller andra åtgärder som behövs för att barns och ungas rättigheter och intressen skall tillgodoses,
2. informera, bilda opinion och ta initiativ till lämpliga åtgärder i övrigt,
3. företräda barns och ungas rättigheter och intressen i den allmänna debatten,
4. samla kunskap och sammanställa statistik om barns och ungas levnadsvillkor, samt

5. följa den internationella utvecklingen när det gäller barnkonventionens tolkning och dess tillämpning.

4 § Barnombudsmannen skall senast den 1 april varje år lämna en rapport till regeringen om sin verksamhet under det närmast föregående kalenderåret samt om de frågor om barn och unga som ombudsmannen anser att regeringen behöver ha kännedom om.

5 § Förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner ska på Barnombudsmannens uppmaning lämna uppgifter till ombudsmannen om vilka åtgärder som vidtagits för att i den egna verksamheten genomföra barns och ungas rättigheter enligt barnkonventionen. De är också skyldiga att på ombudsmannens uppmaning komma till överläggningar med denne.

6 § Regeringen utser Barnombudsmannen för en bestämd tid.

Ombudsmannen bestämmer själv sin organisation och den närmare inriktningen av sitt arbete.

7 § Barnombudsmannen är skyldig att genast anmäla till socialnämnden om ombudsmannen i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Barnombudsmannen är skyldig att lämna uppgifter om det förhållande anmälningsplikten omfattar.

8 § Barnombudsmannen får lämna

1. socialnämnden uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd,

2. Inspektionen för vård och omsorg uppgifter som kan vara av betydelse för myndighetens tillsyn.

Förordning (2007:1021) med instruktion för Barnombudsmannen

Uppgifter m.m.

1 § I lagen (1993:335) om Barnombudsman finns bestämmelser om

Barnombudsmannens uppgifter, förordnande, organisation m.m.

Vid fullgörande av sina uppgifter enligt 2 § lagen om Barnombudsman ska

Barnombudsmannen systematiskt och återkommande följa upp och utvärdera tillämpningen av barnkonventionen i berörda verksamheter hos förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner.

Barnombudsmannen ska, utifrån sin ombudsmannaroll, belysa levnadsvillkor för flickor respektive pojkar och för barn som definierar sig på andra sätt.

Barnombudsmannen ska förmedla och föra en dialog om slutsatser och iakttagelser med de myndigheter och huvudmän som är berörda. Utifrån sådana uppföljningar och utvärderingar ska Barnombudsmannen också genomföra insatser som bidrar till att utveckla och sprida kunskap om tillämpningen av barnkonventionen.

Ledning

2 § Myndigheten leds av en myndighetschef.

Anställningar och uppdrag

3 § Barnombudsmannen är myndighetschef.

Ärendenas handläggning

4 § Ärendena avgörs av ombudsmannen.

Undantag från myndighetsförordningen

5 § Följande bestämmelse i myndighetsförordningen (2007:515) ska inte tillämpas på myndigheten: 23 § första stycket om anställningar och uppdrag.

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

1 § Artiklarna 1–42 i Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter ska i originaltexternas lydelse gälla som svensk lag.

Konventionens engelska och franska originaltexter finns tillsammans med en svensk översättning intagna som en bilaga till denna lag.

2. Resultatredovisning

2.1 Bevaka barnkonventionens efterlevnad

Barnombudsmannen har till uppgift att företräda barns och ungas rättigheter och intressen mot bakgrund av Sveriges åtagande enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). I detta avsnitt redovisas det arbete myndigheten genomfört under 2023 för att bevaka barnkonventionens efterlevnad.

2.1.1 Intäkter och kostnader

Barnombudsmannen har från och med 2023 delat in verksamheten i två verksamhetsområden. Det är därför inte möjligt att redovisa jämförelsetal för föregående år.

tkr	2023	2022	2021
Intäkter av anslag	13 740	i.u.	i.u.
Övriga intäkter	340	i.u.	i.u.
Kostnader	14 080	i.u.	i.u.

Tabell 1. Intäkter och kostnader

2.1.2 Barnkonventionen som lag

Barnombudsmannen ska följa upp att lagar och andra författningar samt deras tillämpning stämmer överens med barnkonventionen. Myndigheten får även ta fram underlag för förslag till de författningsändringar som behövs för att barns och ungas rättigheter och intressen skall tillgodoses.

Barnombudsmannens arbete inom detta område sker främst genom besvarande av remisser av betänkanden och promemorior från statliga utredningar och myndigheter. Barnombudsmannen följer även den rättspraxis som skapas i högsta rättsliga instanser.

Barnombudsmannens besvarande av remisser och deltagande i statliga utredningar

Varje år sitter medarbetare från Barnombudsmannen med som expert i flera statliga utredningar och medverkar även på annat sätt i sådana utredningar.

Barnombudsmannen tar vidare emot ett stort antal remisser från regeringen och statliga myndigheter. Efter att barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020 har detta arbete blivit än viktigare för att bevaka att lagar och andra författningar samt deras tillämpning stämmer överens med barnkonventionen.

I arbetet i statliga utredningar och i besvarandet av remisser följer och uppmärksammar Barnombudsmannen hur lagstiftaren och normerande myndigheter lever upp till barnkonventionen, såväl i egna arbetsprocesser som i konkreta förslag som lämnas. Barnombudsmannen driver inom ramen för arbetet strategiskt och systematiskt tre frågor:

- barnkonventionen ska inkluderas i såväl bakgrundstexter som överväganden,
- barnrättsliga analyser av konsekvenser för barn och prövningar av barnets bästa ska genomföras i enlighet med artikel 3 och
- barn ska göras delaktiga och deras åsikter tas till vara i enlighet med artikel 12.

Barnombudsmannen kan se en utveckling mot en ökad vilja och benägenhet att inkludera barnkonventionen i utredningstexter samt göra analyser av konsekvenser för barn och prövningar av barnets bästa. Barnombudsmannen ser också ett ökat intresse hos utredningar när det gäller barns delaktighet. Frågor som

Barnombudsmannen lyfter vid utredningssammanträden och andra möten tas ofta emot med intresse och engagemang. Barnombudsmannen får också många gånger följdfrågor och ombeds att komma med input på resonemang kring konsekvenser för barn och prövningar av barnets bästa. Det ökade intresset för delaktighet yttrar sig t.ex. i att myndigheten får allt fler förfrågningar om särskilda möten om barns delaktighet. Samtidigt återstår mycket att göra vilket framgår nedan och även av de remissvar som Barnombudsmannen har lämnat under året.

Remisser

Barnombudsmannen har under år 2023 tagit emot 75 remisser, varav 55 från regeringen och 20 från andra myndigheter. Nästan hälften av remisserna från regeringen kommer från Justitiedepartementet (25) och en fjärdedel från Socialdepartementet (14). Barnombudsmannen har även tagit emot remisser från Utbildningsdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Finansdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. I knappt en tredje del av de 55 remisserna från regeringen nämns barnkonventionen inte i den remitterade utredningen. De andra myndigheter som Barnombudsmannen har tagit emot remisser från är Skolverket, Boverket, Svenska institutet för standarder, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län och Rättsmedicinalverket. I knappt hälften av de 20 remisserna från andra myndigheter nämns inte barnkonventionen. Barnombudsmannen har besvarat 68 remisser, varav 47 med synpunkter.

	2023	2022	2021	2020	2019
Mottagna remisser	75	55	81	65	55
Remisser besvarade med synpunkter	47	38	33	-	-

Tabell 2. Antal behandlade remisser

Expert och annat deltagande i statliga utredningar

Barnombudsmannen har under år 2023 på olika sätt bidragit med kunskap om barnets rättigheter och barnkonventionen i statliga utredningar, såväl med en utnämnd expert som vid enskilda möten med utredningar eller annan kontakt.

	2023	2022	2021
Förordnad expert	13	14	7
Annan kontakt	11	7	i.u.

Tabell 3. Antal experter m.m.

Barnombudsmannen har under året haft experter förordnade i 13 utredningar. Förordnade experter har bland annat deltagit vid sammanträden i expertgrupperna och löpande bidragit med ett barnrättsperspektiv i utredningens arbete, till exempel när det gäller analyser av konsekvenser för barn och prövningar av barnets bästa. Barnombudsmannen har för vissa av utredningarna också haft särskilt möte med utredningen där bland annat barnombudsmannen Elisabeth Dahlin deltagit. Vidare har förordnade experter i flera av utredningarna förmedlat kontakt med medarbetare på myndigheten som har särskild kunskap om barns delaktighet.

Myndigheten har deltagit med expert i följande utredningar under år 2023:

- Skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi (A 2022:02)
- Ett stärkt stöd till anhöriga till långvarigt eller allvarligt sjuka (S 2023:05)
- Skärpta regler för unga lagöverträdare (Ju 2023:13)
- Digital teknik i socialtjänsten (S 2023:11)
- Stärkt barnrättsperspektiv i LVU och en översyn av grunderna för vård (S 2023:13)
- En parlamentarisk trygghetsberedning (Ju 2020:09)
- Exitprogram för personer som är utsatta för prostitution (A 2022:04)
- Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt (S 2021:08)
- Mer kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet (U 2022:02)
- Ungdomskriminalitetsnämnder – en ny ordning för att förebygga brottslighet (S 2022:11)
- Barns möjligheter att utkräva sina rättigheter (S 2022:03)
- En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (Ju 2021:17)
- Barn och unga i samhällets vård (S 2021:06)

Barnombudsmannen har under året på annat sätt bidragit i ett tiotal statliga utredningars arbete. Medarbetare vid myndigheten har t.ex. ingått i en referensgrupp eller deltagit i ett eller flera möten.

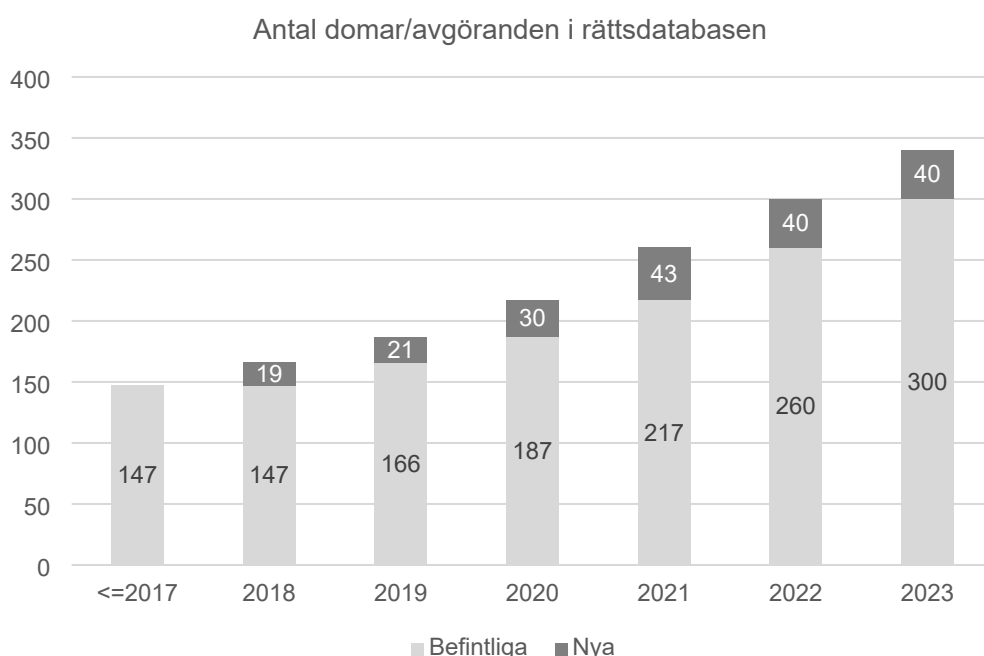
Barnombudsmannen har under år 2023 deltagit på annat sätt i följande utredningar:

- Förbättrade möjligheter att utbyta information med brottsbekämpande myndigheter (Ju 2022:03)
- Språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (Ju 2022:06)
- En nationell samordnare för Agenda 2030 (M 2020:02)
- Skolsäkerhetsutredningen (U 2022:04)
- Öppna insatser till vårdnadshavare och fler tidiga insatser till barn och unga (S 2022:D)
- Vissa särskilda befogenheter vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem (S 2022:C)
- Översyn av socionomexamen för att motverka ungdomskriminalitet (U 2023:4)
- Utökade möjligheter att använda tvångsmedel mot barn och unga (Ju 2023:12)
- Översyn av vissa frågor inom det suicid-preventiva området (S 2023:01)
- Vinst i skolan (U 2022:08)
- Delegationen om brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänstens område (S 2023:C)

Barnombudsmannens rättsdatabas

Barnombudsmannen samlar rättspraxis avseende barnkonventionen i syfte att följa, kunna göra analyser utifrån och sprida kunskap om rättsutvecklingen.

Vi fokuserar på avgöranden främst från högsta instanser i Sverige där barnkonventionen nämns uttryckligen. Men även avgöranden från vissa internationella domstolar samt högsta instanser i framför allt andra nordiska länder ingår. Dessutom har under året överväganden avseende databasens avgränsning resulterat i att även avgöranden från Riksdagens ombudsmän (JO) nu ingår i databasen. JO är visserligen inte en formell instans i rättskedjan men dess roll är central och JO ses som en viktig instans av myndigheter på olika nivåer, varför det bedöms som angeläget att ha kunskap om JO:s avgöranden och kunna sprida information om dem. Inom ramen för de resurser myndigheten har för arbetet medges inte att samla in och analysera rättsfall från lägre instanser, även om de kan vara intressanta för att se hur rättstillämpningen ser ut i Sverige. Vi inte kan heller samla in och analysera rättsfall där barnkonventionen inte nämns, även om barnkonventionen skulle ha kunnat tillämpats. Sådana rättsfall kan även ha ett svagare prejudicerande värde med utgångspunkt i barnkonventionen.

Figur 1. Antal avgöranden i rättsdatabasen

Vi sprider information om rättspraxis på olika vis, och har under året utvecklat vårt arbete. En ny aktivitet är att vi börjat skicka ut nyhetsbrev med kortfattad information om i första hand nya avgöranden till yrkespersoner på framför allt myndigheter och civilsamhällesorganisationer. Responsen har varit positiv och fler personer har tagit kontakt med oss för att läggas till på sändlistan. Vårt första nyhetsbrev (i maj månad) gick ut till knappt 60 mailadresser. Det sista (i december månad) gick ut till 70. Vi sprider också sedan tidigare information om rättspraxis på barnombudsmannen.se.

Under 2023 har vi publicerat sex temaartiklar/referat.

- Dom angående straffmätning från Högsta domstolen: omständigheten att små barn berörs påverkar inte påföljdsbestämningen med stöd av bland annat barnkonventionen (24 februari)
- Migrationsöverdomstolen återförvisar mål med hänvisning till principen om barnets bästa (27 februari)

- Första gången barnkonventionen nämns i en dom från Mark- och miljööverdomstolen sedan barnkonventionen blev lag (17 maj)
- Barnkonventionen i avgöranden från svenska högsta instanser sedan inkorporeringen i januari 2020 – en summering (9 juni)
- Migrationsöverdomstolen återförvisar ett mål till migrationsdomstolen bland annat för att det inte gjorts en bedömning av barnets bästa (19 oktober)
- JO slår fast att besökstider vid Kriminalvårdens verksamhetsställen måste vara anpassade för barn (29 november)

Under 2022 publicerades fem temaartiklar/referat.

Vi kan se att vissa toppar vad gäller trafik till just den sidan på webben kan kopplas till nyhetsbrev. Under 2023 har sidan haft 3 478 sidvisningar av 2 132 användare, med vidare trafik till de underliggande temaartiklarna. Under 2022 hade samma sida 1 813 sidvisningar.

Sammantaget visar det på att information om rättsfall som Barnombudsmannen samlar när ut till myndigheter och kommuner och att ett resultat av arbetet är att kunskap om den praxis som skapas i högsta instans sprids i samhället.

Överläggningar med myndigheter, kommuner och regioner

Enligt 5 § lagen (1993:335) om Barnombudsman ska förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner på Barnombudsmannens uppmaning lämna uppgifter till ombudsmannen om vilka åtgärder som vidtagits för att i den egna verksamheten genomföra barns och ungas rättigheter enligt barnkonventionen. De är också skyldiga att på ombudsmannens uppmaning komma till överläggningar med denne.

Barnombudsmannen har indikationer på att det finns behov av kompetenshöjande insatser inom domstolarna avseende barnets rättigheter, något också FN:s barnrättskommitté rekommenderar Sverige att se över¹. Under 2023 begärde Barnombudsmannen in uppgifter från Domstolsverket avseende vilka kompetenshöjande insatser som erbjuds eller planeras att erbjudas domare om barnets rättigheter enligt barnkonventionen innefattande våld mot barn och sexuella övergrepp mot barn. Vidare begärde vi uppgifter om hur Domstolsverket avser att, inom ramen för sitt uppdrag att vara en drivande och stödjande kraft i utvecklings- och kvalitetsarbetet vid Sveriges domstolar, verka för att genomföra barns och ungas rättigheter enligt barnkonventionen hos domstolarna.

Enligt Domstolsverket är den enskilde domaren ansvarig för sin egen vidareutbildning. Vidare att kompetensutveckling för ordinarie domare inte är obligatoriskt.

Barnombudsmannen kallade under 2023 en kommun till överläggning om vilka åtgärder som vidtagits inom socialtjänsten för att genomföra barns och ungas rättigheter enligt barnkonventionen. Ett uppföljande möte med den aktuella kommunen är planerat till våren 2024.

Genom dessa överläggningar får Barnombudsmannen kunskap om eventuella brister i berörda aktörers genomförande av barnets rättigheter. Överläggningar med myndigheter, kommuner och regioner kan även antas ha en viss pådrivande effekt.

2.1.3 Kunskap om barns levnadsvillkor

Barnombudsmannen ska samla kunskap och sammanställa statistik om barns och ungas levnadsvillkor och belysa levnadsvillkor för flickor respektive pojkar och för barn

¹ https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/socialdepartementet/barnets-rattigheter/crc_c_swe_co_6-7_51663_svensk-version-final.pdf

som definierar sig på andra sätt. Barnombudsmannen har inte resurser att själva samla in och sammanställa statistik utan förlitar oss på andra myndigheters statistikinsamling. Vi har valt att belysa viss statistik som speglar barn levnadsvillkor och presentera detta i årsredovisningen. Statistiken kommer från kommunernas statistikverktyg, Kolada, Folkhälsomyndigheten och Kronofogdemyndigheten.

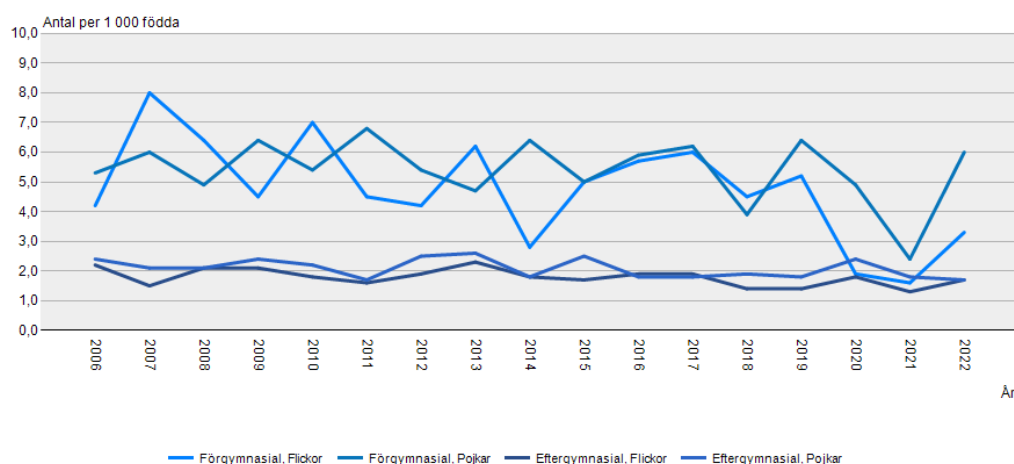
Att belysa skillnader i barns levnadsvillkor i vissa avseenden kan visa på bristande tillämpning av barnkonventionen och att barnets rättigheter inte uppfylls på ett likvärdigt sätt. Barnombudsmannen har valt att följa skillnader inom områdena hälsa och liv, skola och utbildning och ekonomisk utsatthet.

Hälsa och liv

Spädbarnsdödligheten är låg i Sverige och ligger på cirka 2 barn per 1 000 under det första levnadsåret. Genomsnittet för OECD länder är cirka 4 barn per 1 000.

Det finns dock grupper av barn där spädbarnsdödligheten är högre. Det gäller till exempel barn vars föräldrar har endast förgymnasial utbildning. För den gruppen barn har spädbarnsdödligheten varit mer än dubbelt så hög som genomsnittet i Sverige åren 2006–2022.

Spädbarnsdödlighet efter föräldrarnas utbildningsnivå, kön och år. Antal per 1000 födda.

Figur 2. Spädbarnsdödlighet efter föräldrarnas utbildningsnivå (Övr. världen = utom Europa).

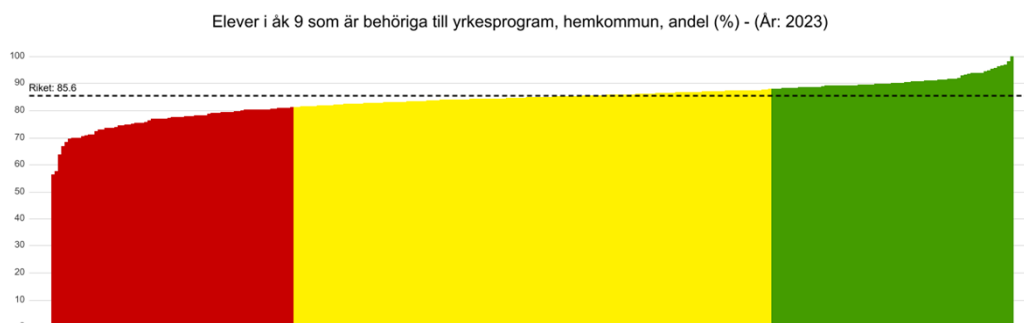
Skillnaden i spädbarnsdödlighet indikerar att vårdinsatser inte når ut till alla föräldrar och barn på ett likvärdigt sätt. Det leder till att alla barn inte uppnår samma rätt till liv och hälsa.² Enligt barnkonventionen ska konventionsstaterna sträva efter att till fullo förverkliga barnets rätt till bästa möjliga hälsa och ska särskilt vidta lämpliga åtgärder för att minska spädbarns- och barnadödligheten och säkerställa att alla barn tillhandahålls nödvändig hälso- och sjukvård och att säkerställa tillfredsställande hälso- och sjukvård för mödrar före och efter förlossningen,

Barnombudsmannen vill rikta regeringens uppmärksamhet på detta och att insatser görs för att eliminera skillnaderna. Utbildningsnivå är något som kan åtgärdas och det är viktigt att en förhöjd spädbarnsdödlighet inte förs vidare till kommande generationer. Åtgärder bör vidtas för att samhällets insatser når ut till blivande föräldrar och föräldrar till spädbarn på ett likvärdigt sätt, oavsett utbildningsnivå.

² Med föräldrarnas utbildningsnivå avses utbildningsnivå för förälder med högst utbildning. Med förälder avses biologisk alternativt adoptivförälder.

Skola och utbildning

Det finns stora skillnader i skolresultat för barn i Sverige. Andelen elever som är behöriga till en yrkesutbildning på gymnasiet varierar mellan 60 procent och 100 procent i landets kommuner.

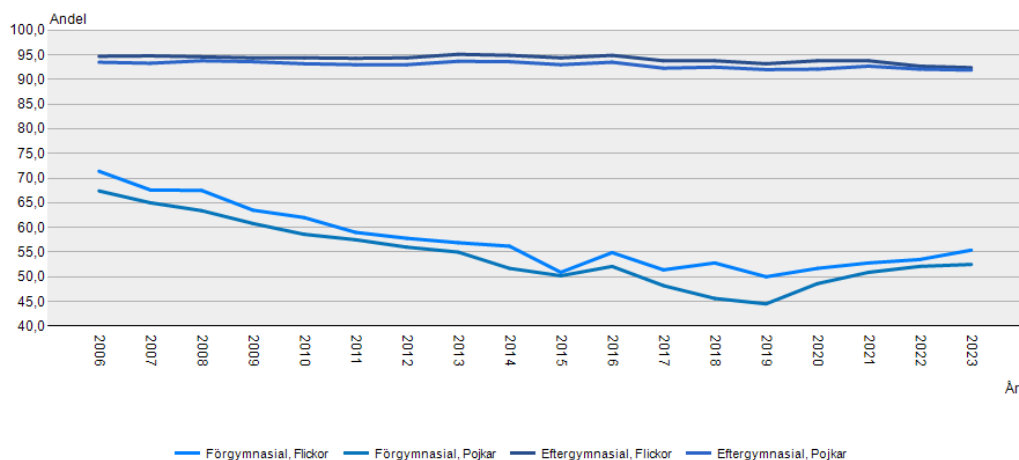

Figur 3. Andel elever behöriga till yrkesprogram per hemkommun.³ Källa: Kolada.se

Statistiken visar bristande likvärdighet i barns rätt till utbildning. Skolan har en viktig roll i sitt kompensatoriska uppdrag att ge stöd och förutsättningar till alla barn så att de kan nå bästa möjliga resultat i skolan oavsett var i landet barnet bor.

Föräldrarnas utbildningsnivå har en stor betydelse för barns skolresultat. För elever med föräldrar som har högst förgymnasial utbildning är cirka 55 procent behöriga till en gymnasieutbildning, att jämföra med över 90 procent för barn vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning.

Gymnasiebehörighet efter föräldrarnas utbildningsnivå, kön och år. Andel (procent).

Figur 4. Behörighet till gymnasieskolan efter föräldrarnas utbildningsnivå.⁴ Källa; Folkhälsomyndigheten

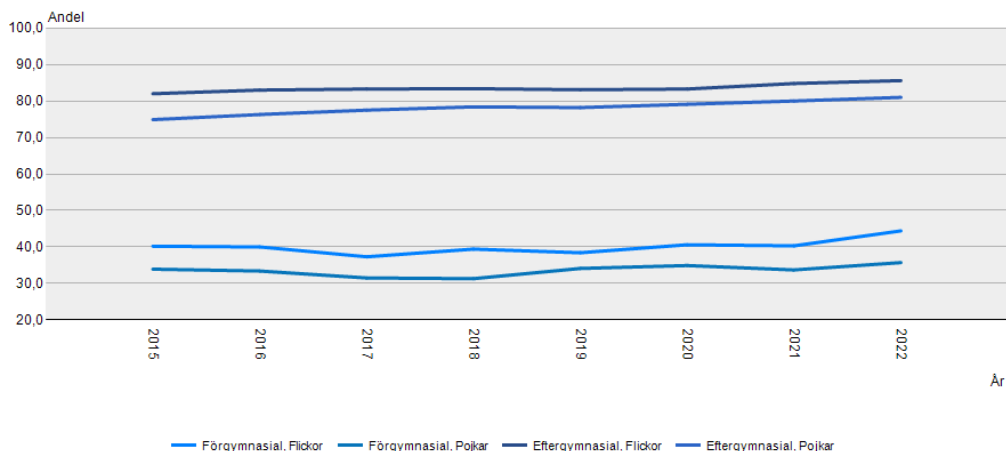
Betydelsen av föräldrarnas utbildningsnivå följer barnet även i gymnasieskolan där det är stora skillnader på andelen elever som fullföljer gymnasiet och erhåller

³ <https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=40958&years=30200,30199,30198&municipals=2328&rows=municipal,kpi&visualization=bar-chart&scale=red-yellow-green&interval=25-50-25>

⁴ http://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata__A_Mo8__2_Kompetens__02Lutbsyss__02.11Behgymn/BehgymnUtb.px/chart/chartViewLine/

gymnasieexamen.

Gymnasieexamen efter föräldrarnas utbildningsnivå, kön och år. Andel (procent).

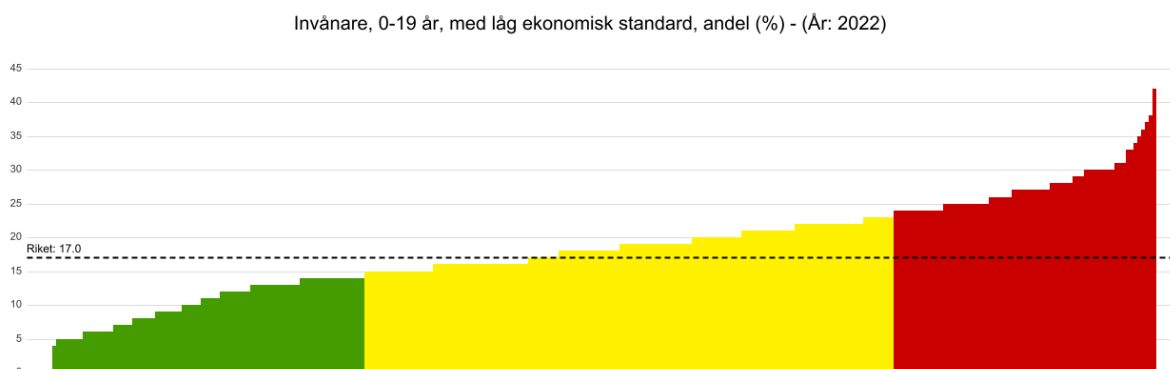
Figur 5. Andel med gymnasieexamen

Figur 6. Gymnasieexamen efter föräldrar utbildningsnivå..⁵ Källa: Folkhälsomyndigheten

Skillnaderna i skolresultat visar att alla barn inte uppnår samma rätt till utbildning i Sverige. Utbildningsnivå är något som kan åtgärdas och det är viktigt att problemet inte förs vidare till kommande generationer. Åtgärder bör vidtas så att skolans kompensatoriska uppdrag når alla barn på ett likvärdigt sätt, oavsett föräldrarnas utbildningsnivå, så att barnkonventionens krav på att göra gymnasiala utbildningar tillgängliga och åtkomliga för varje barn uppfylls.

Ekonomisk utsatthet

Många barn lever i ekonomisk utsatthet i Sverige. Det finns stora skillnader i hur stor andel av barnen som lever i ekonomiskt utsatta hushåll mellan landets kommuner. Det visar på att utmaningarna skiljer sig åt väsentligt mellan landets kommuner. I storstadsområdena finns även stora skillnader mellan de olika stadsdelarna.

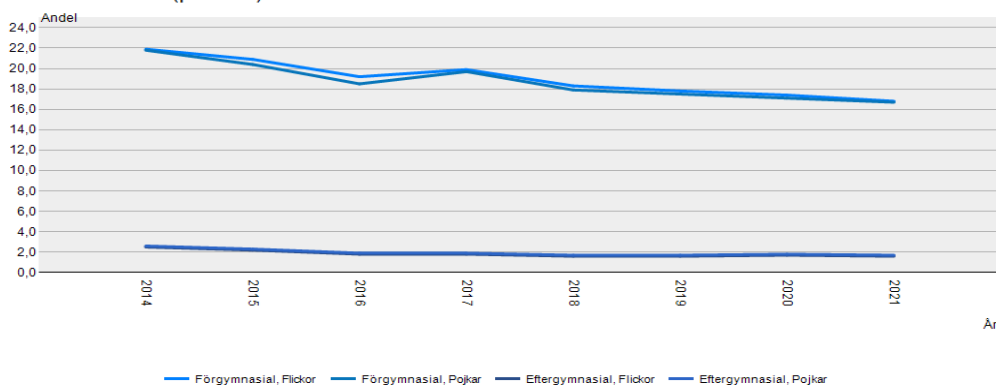

Figur 6. Andel invånare 0-19 år i hushåll med låg ekonomisk standard per kommun. Källa: Kolada

Skillnader märks också tydligt utifrån föräldrarnas utbildningsnivå som har en stor betydelse för om barn lever under låg inkomststandard.

⁵ http://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata__A_Mo8__2_Kompetens__02Lutbsyss__02.12Examgymn/ExamgymnUtb.px/chart/chartViewLine/

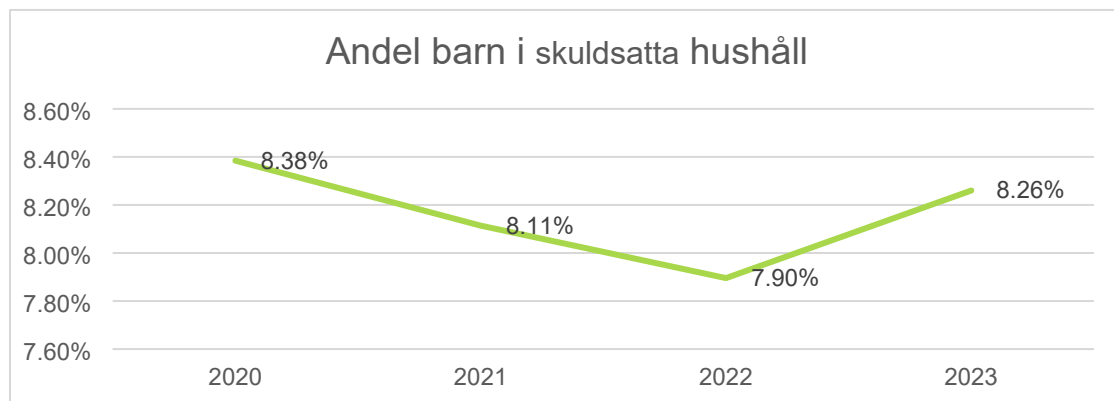
Varaktigt låg inkomststandard (absolut), barn och unga vuxna efter föräldrarnas utbildningsnivå, kön och år. Andel (procent).

Figur 7. Andel barn med låg inkomststandard⁶ efter föräldrarnas utbildningsnivå⁷. Källa: Folkhälsomyndigheten

Skillnaderna i ekonomiska förhållanden visar att alla barn inte har samma ekonomiska trygghet. Kopplingen till föräldrarnas utbildningsnivå är tydlig. Utbildningsnivå är något som kan åtgärdas och det är viktigt att ett liv i ekonomisk utsatthet inte förs vidare till kommande generationer. Åtgärder bör vidtas så att skolans kompensatoriska uppdrag når alla barn på ett likvärdigt sätt, oavsett föräldrarnas utbildningsnivå.

Andelen barn som lever i skuldsatta hushåll har ökat under 2023, enligt statistik från Kronofogdemyndigheten⁸. Skillnaderna är stora över landet och speglar den generella ekonomiska standarden i kommunerna och även, till viss del, den genomsnittliga utbildningsnivån i respektive kommun.

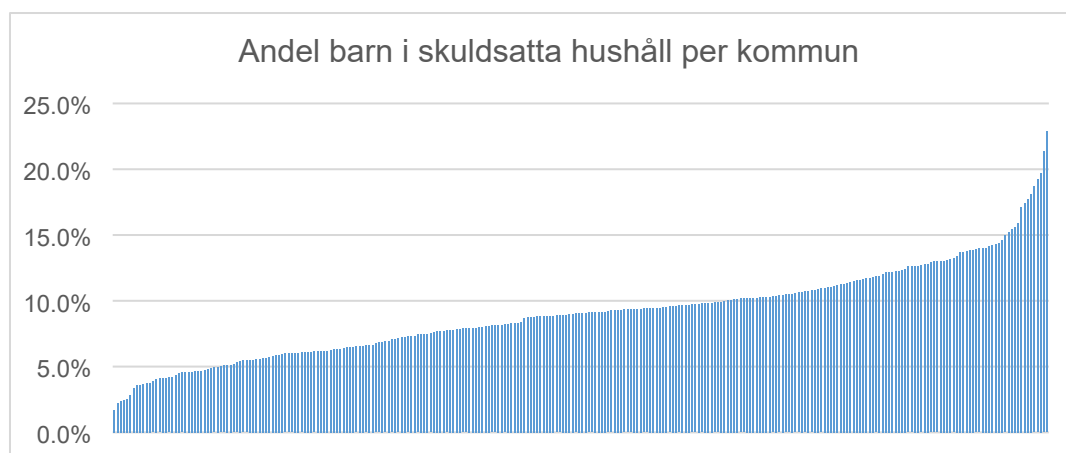
Figur 8. Andel barn som lever i ett skuldsatt hushåll. Källa Kronofogdemyndigheten

I figuren nedan ser vi stora skillnader i andelen barn som lever i skuldsatta hushåll mellan landets kommuner. Det visar att problemet är stort i vissa kommuner och att det är många barn som lever under ekonomisk stress. Det påverkar barnets möjligheter till att på ett likvärdigt sätt åtnjuta social trygghet.

⁶ En Varaktigt låg inkomststandard innebär att inkomsterna det senaste året och minst två av de tre föregående åren inte räcker till de nödvändigaste utgifterna (baskonsumtion enligt riksnormen, t ex livsmedel, kläder, boende, hushållsel, hemförsäkring och barnomsorg). Med föräldrarnas utbildningsnivå menas den förälder med högst utbildning. Med förälder avses biologisk eller adoptivförälder. Med barn och unga vuxna avses åldern 0-24 år.

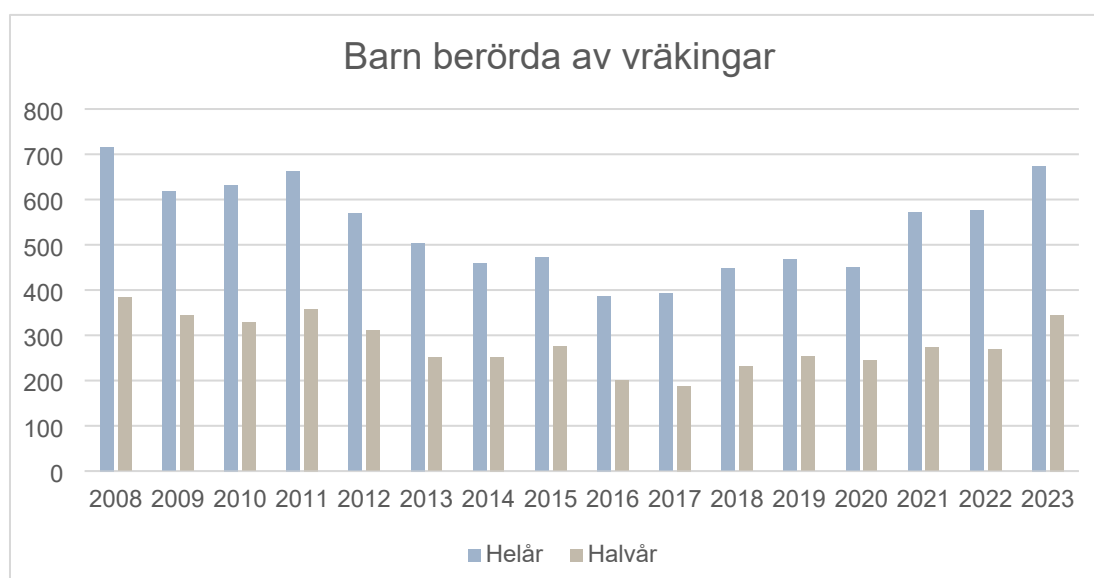
⁷ http://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/api/v1/sv/A_Folkhalsodata/A_Mo8/4_Inkomst/02ResursEk/04.08.01VlnkBarn/VlnkBarnUtb.px

⁸ Med skuldsatt hushåll menas att skulden ligger hos Kronofogdemyndigheten eller att en skuldsanering pågår.

Figur 9. Andel barn i skuldsatta hushåll per kommun. Källa; Kronofogdemyndigheten

Antalet barn berörda av vräkningar har ökat sedan 2016. Utvecklingen är oroande och speglar troligen en försämrad ekonomisk situation för grupper av föräldrar i Sverige. Antalet barn som berörs ökar när det totala antalet vräkningar går upp. Det kan vara barn som mister sitt hem, men det kan också handla om barn som bor på deltid hos en förälder som vräks enligt Kronofogdemyndigheten.

Figur 10. Antal barn berörda av vräkningar. Källa: Kronofogdemyndigheten

Barnombudsmannen noterar att det enligt Socialstyrelsens sammanställning⁹ är sammanlagt över 9 400 barn som har minst en förälder som är i en hemlöshetssituation. Att antalet vräkningar ökar riskerar att fler barn hamnar i hemlöshet. Antalet barn som berörs av vräkningar ligger nu på samma nivå som 2007 när regeringen presenterade en nollvision för vräkningar av barn. Fler åtgärder bör sättas in för att barn inte ska bli berörda av vräkningar och att alla barn i Sverige får ett tryggt boende och den rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling enligt barnkonventionen.

2.1.4 Internationell utveckling

Barnombudsmannen följer den internationella utvecklingen när det gäller barnkonventionens tolkning och dess tillämpning genom olika former av multilaterala

⁹ <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/hemlosheten-fortsatt-kvar-pa-hog-niva/>

och bilaterala samarbeten med barnombudsmän i andra europeiska länder och europeiska och internationella organ för barnets rättigheter.

Förenta nationernas barnrättskommitté

Barnombudsmannen deltog som åhörare vid FN:s barnrättskommittés granskning av Sverige vid FN:s högkvarter i Geneve den 16–17 januari. Under granskningen fick Sveriges regering besvara frågor från kommittén baserat på regeringens rapport och de så kallade alternativrapporter om barnkonventionens genomförande i Sverige som Barnombudsmannen och andra aktörer lämnat till kommittén under 2022. Barnrättskommittén lämnade efter granskningen, den 7 mars 2023, sammanfattande slutsatser och rekommendationer till Sverige om åtgärder för att stärka barns rättigheter.

I Barnrättskommitténs sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport återfinns flera av de synpunkter Barnombudsmannen lämnade i sin alternativrapport till kommittén. Bland dessa kan nämnas att Sverige måste:

- säkerställa att lagstiftningsarbetet innehåller adekvata barnkonsekvensanalyser,
- redogöra för hur det strategiska arbetet för genomförandet av barnkonventionen fortlöper,
- säkerställa att Barnombudsmannen har tillräckliga resurser för sitt uppdrag som oberoende ombudsman,
- säkerställa att det samlas in tillräcklig statistik om levnadsförhållandena för utsatta barn,
- säkerställa alla barns möjligheter att utkräva sina rättigheter,
- klargöra sin strategi för att inrätta en nationell klagomyndighet,
- ge barn ställning som part i mål och ärenden om vårdnad, boende och umgänge och ge möjlighet för barnet att få ett eget ombud,
- stärka kompetensen hos domstolarna avseende barns rättigheter och hur våld påverkar barn,
- säkerställa att barn som befinner sig i samhällets vård har förutsättningar att utkräva sina rättigheter,
- säkerställa att åldersbedömningar i migrationsärenden alltid sker på ett rättssäkert sätt, samt att
- Sverige bör tillträda det tredje tilläggsprotokollet.

Barnombudsmannen följer regeringens åtgärder med anledning av rekommendationerna och använder rekommendationerna i sitt pådrivande arbete, t.ex. i arbetet inom ramen för statliga utredningar och i remissvar.

Europeiska unionen

Barnombudsmannen har under Sveriges ordförandeskap i det Europeiska rådet varit aktiv som medarrangör till och som deltagare vid konferenser och möten arrangerade av regeringen, myndigheter och förberedande organ till ministerrådet.

Barnombudsmannen var medarrangör av konferensen om social inkludering och tillgång till ett tryggt boende den 4 april 2023 och högnivåmötet om skydd av barn: EU-stöd för återuppbyggnad och reform av Ukrainas barnskyddssystem den 1–2 juni 2023.

Konferensen om social inkludering lyfte olika perspektiv rörande social inkludering och tillgång till ett tryggt boende, med fokus på frågor om barnets rättigheter och den europeiska barngarantin, rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt våldsutsatta kvinnor och barns tillgång till ett stadigvarande boende.

Högnivåmötet om skydd av barn handlade om den särskilda situationen för ukrainska barn. Mötet gav tillfälle att utbyta god praxis och lärdomar kring hur ett ökat tryck på stöd och grundläggande tjänster som rör barns säkerhet, rehabilitering och framtida möjligheter i livet kan hanteras. Diskussionerna handlade även om stöd till återuppbyggnaden av Ukraina när det gäller inkluderande, integrerade och motståndskraftiga barnskyddssystem. Barnombudsmannen bidrog till att barn gjordes delaktiga under konferensen.

Barnombudsmannen deltog under konferensen om förverkligandet av hbtqi-personers lika rättigheter inom EU i Stockholm den 12 april 2023 och vid konferensen om skyddet av mänskliga rättigheter i kristider i Lund den 20–21 april 2023.

Barnombudsmannen deltog också vid tjänstemannamötet för EU:s nationella narkotikasamordnare i Malmö den 3 maj 2023.

Barnombudsmannen deltog under 2023 vid möten i EU:s barnrättsliga nätverk i februari, mars och november 2023. Mötena gällde bland annat skydd av barn i migration, barns deltagande inklusive EU:s plattform för barns deltagande, integrerade system för skydd av barn och barns psykisk hälsa.

Övrigt europeiskt samarbete

Barnombudsmannen stod som värd för The European Network of Ombudspersons for Childrens (ENOC) årliga vårseminarium i Stockholm den 29–30 maj 2023. Under mötet samlades europeiska barnombudsmän för att diskutera de europeiska oberoende barnombudsmännens roll i skyddet och stärkandet av barns rättigheter samt hur barns rättigheter kan upprätthållas i tider av kris och i nödsituationer. Under seminariet deltog bland annat statsrådet Camilla Waltersson Grönvall och Olga Altunina, Ombudsman Representative for the Rights of Citizens Affected by the Armed Aggression Against Ukraine.

Barnombudsmannen deltog även vid ENOC:s årsmöte i Bryssel den 19–21 september. Vid mötet diskuterades de huvudsakliga slutsatserna från ENOC:s undersökning om oberoende barnombudsmäns roll och dess inflytande när det gäller att skydda barns rättigheter i världen. ENYA, the European Network of Young Advisors, redogjorde för sina rekommendationer angående oberoende barnombudsmäns roll. Slutligen fastställdes ENOC:s positionsförklaring till de europeiska staterna angående oberoende barnombudsmäns roll.

Nordiskt samarbete

Barnombudsmannen deltog vid det nordiska barnombudsmannamötet i Oslo den 5–7 juni 2023. Under mötet besöktes bland annat norska kriminalvården, Kriminalomsorgen och Romerike ungdomsfängelse som är ett fängelse för barn mellan 15 och 18 år, med plats för fyra barn. De nordiska myndigheterna uppdaterade även varandra på aktuella frågor i respektive land och utbytte erfarenheter från ländernas respektive granskningar i FN:s barnrättskommitté. Under sista dagen redogjorde FAFO, en fristående samhällsvetenskaplig forskningsstiftelse, för sin studie om barnfattigdom i Norge och erfarenheter från de nordiska länderna angående barnfattigdom delades.

Barnombudsmannen vidtog under året åtgärder för att stärka det nordiska samarbetet på medarbetarnivå, bland annat inom ramen för utredande arbete och i rättsliga frågor. Medarbetare har haft kontakt i olika sakfrågor såsom psykisk ohälsa och gällande barns delaktighet. Under året planerades också för gemensamma konferenser på medarbetarnivå under 2024.

Det nordiska samarbetet är viktigt och bidrar till att alla nordiska länder får en god överblick över barnkonventionen tillämpning i länderna och om de särskilda utmaningar länderna ställs inför.

Övriga internationella samarbeten

I maj besöktes Sverige av en delegation ledd av Moçambiques justitieombudsman, Isaque Chande. Barnombudsmannen bistod som värdar för besöket. Delegationen deltog vid ENOC:s vårseminarium och studiebesök arrangerades bland annat hos Justitieombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen, Statens institutionsstyrelse, Barnombudsmannen, BRIS och utrikesdepartementet.

I maj besökte även Frankrikes barnombudsman, Eric Delemar, Sverige och Barnombudsmannen arrangerade ett besöksprogram åt honom. Förutom Barnombudsmannen besöktes Barn- och elevombudet, Kriminalvården, Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Statens institutionsstyrelse.

I september genomfördes ett studiebesök i Sverige av en thailändsk grupp som deltog i en utbildning för mänskliga rättigheter genomförd av Thailands departement för skydd av rättigheter och frihet i samarbete med Sveriges ambassad i Thailand. Barnombudsmannen tog emot gruppen och berättade om myndighetens verksamhet och om det svenska barnagaförbudet.

I oktober besökte en delegation från Zimbabwe Sverige arrangerat i ett samarbete med Raoul Wallenberg Institute. Barnombudsmannen tog emot delegationen vid ett studiebesök och berättade bland annat om myndighetens verksamhet och om det svenska barnagaförbudet.

2.2 Driva på genomförandet av barnkonventionen

Barnombudsmannen har till uppgift att företräda barns och ungas rättigheter och intressen mot bakgrund av Sveriges åtagande enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). I detta avsnitt redovisas det arbete myndigheten genomfört under 2023 för att driva på genomförandet av barnkonventionen.

2.2.1 Intäkter och kostnader

Barnombudsmannen har från och med 2023 delat in verksamheten i två verksamhetsområden. Det är därför inte möjligt att redovisa jämförelsetal för föregående år.

tkr	2023	2022	2021
Intäkter av anslag	25 021	i.u.	i.u.
Övriga intäkter	90	i.u.	i.u.
Kostnader	25 111	i.u.	i.u.

Tabell 4. Intäkter och kostnader

2.2.2 Opinion och debatt

Barnombudsmannen ska informera, bilda opinion och ta initiativ till lämpliga åtgärder i övrigt. Myndigheten ska även företräda barns och ungas rättigheter och intressen i den allmänna debatten

Barnombudsmannen medverkar regelbundet i rikstäckande och lokala medier. Journalister från olika redaktioner kontakter ofta Barnombudsmannen vid frågor om barnkonventionen. Pressansvarig, myndighetens utredare och jurister bistår journalister i deras arbete. De informerar bland annat om barnkonventionen, om vilka myndigheter som ansvarar för olika områden som rör barn samt om Barnombudsmannens ställningstaganden och förslag i frågor som handlar om barns rättigheter. Arbetet att stötta journalister och att ge dem god service är prioriterat. Detta är en viktig del i myndighetens uppdrag som opinionsbildare och att öka kunskapen om barnkonventionen och barns rättigheter. I samband med Barnrättsdagarna 2023 publicerade Aftonbladet en debattartikel från Barnombudsmannen med rubriken: *Vi lyckas inte skydda barn från våld hemma* där barnombudsmannen Elisabeth Dahlin lyfte vikten av en moderniserad socialtjänstlag och socialtjänst som utgår från det enskilda barnet.

Under året har barnombudsman Elisabeth Dahlin deltagit i olika sammanhang för att öka kunskapen om barnkonventionen och barns rättigheter, till exempel i civilutskottets offentliga sammanträde om vårdnad, boende och umgänge vid våld i familjen, ett möte med justitieminister Gunnar Strömmer om hur det brottsförebyggande arbetet kan utvecklas och på den konferens om hur barns rättigheter brister som arrangerades av Högskolan i Jönköping och Erikshjälpen på Barnkonventionsdagen den 20 november.

Genom detta arbete bidrar myndigheten till att bilda opinion för barnets rättigheter och att attityder till barns rättigheter stärks.

2.2.3 Årsrapporter

Barnombudsmannen ska årligen lämna en rapport till regeringen om sin verksamhet under det närmast föregående kalenderåret samt om de frågor om barn och unga som ombudsmannen anser att regeringen behöver ha kännedom om.

Rapporten är ett sätt för Barnombudsmannen att systematisk följa upp efterlevnaden av barnkonventionen och genom de förslag vi lämnar till regeringen driva på tillämpningen av konventionen. Rapporterna har en tematisk inriktning inom de områden Barnombudsmannen vill undersöka i syfte att belysa brister i tillämpningen

av barnkonventionen och identifiera frågor där barns rättigheter inte tas tillvara i Sverige. Årsrapporterna fokuserar på frågor som rör de mest utsatta barnen i Sverige. I samband med att rapporterna lämnas till regeringen får de barn som deltagit arbete möjlighet att träffa ansvarigt statsråd och statssekreterare. Barnombudsmannens årsrapporter finns tillgängliga på myndighetens hemsida.

Vi följer sedan 2022 antalet sidvisningar och nedladdningar för rapporterna för att indikera intresset för dem.

Årsrapport 2020 - Dom tror att dom vet bättre

Rapporten som lämnades till regeringen i mars 2020 beskriver barns syn på sig själva och sina rättigheter, allmänhetens syn på barnets rättigheter och hur domstolar och utredningar använder ett barnrättsbaserat synsätt.

Barnombudsmannen föreslog för regeringen att barnrättsperspektivet i utredningar och rättsprocesser måste stärkas, att föräldrarättens inskränkningar på barnrätten behöver begränsas och att barnets möjligheter att hävda sina rättigheter och få upprättelse måste säkerställas.

Resultat

Dessa frågor har aktualiserats genom tragiska händelser och uppmärksammade rättsfall sedan rapporten publicerades.

I betänkandet "Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen", (SOU2023:40)¹⁰ behandlar utredaren flera av de frågor om barnets möjligheter att hävda sina rättigheter och få upprättelse som vi lyfte i vår rapport. Vår rapport har därmed, enligt vår mening, bidragit till att stärka barnets rättigheter.

Årsrapport 2021 - Alla tar ju inte ansvar

Årsrapport 2021 som lämnades till regeringen mars 2021 och fokuserar på barns rättigheter i samhällskris. Vi undersökte vilka brister i barns rättigheter som var kända redan innan covid-19-pandemin och vilka brister som synliggjordes eller accentuerades under pandemin. Vi granskade närmare vad de olika beslut som fattats under pandemin har inneburit för barns möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda.

De förslag vi lämnade till regeringen handlade om att säkerställa barns delaktighet i Sveriges krisberedskap, att säkerställa barns rätt till utbildning under en kris och att säkerställa barns rätt till hälsa och fritid.

Resultat

Barnombudsmannen fick 2022 i uppdrag att undersöka hur barnets rättigheter kan säkerställas i myndigheters, regioners och kommuners arbete vid en samhällskris, med särskilt fokus på barnets rätt till delaktighet och barnets bästa i enlighet med barnkonventionen.¹¹

Regeringen gav 2023 uppdrag åt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att inom ramen för myndighetens ansvarsområde, arbeta för att barnkonsekvensanalyser genomförs inför beslut som rör barn i kristider på nationell, regional och lokal nivå samt att krisberedskapen har ett tydligt barnrättsperspektiv med bland annat anpassad information till barn i krissituationer.¹²

¹⁰ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/08/sou-202340/>

¹¹ Regleringsbrev för 2022, S2022/02828

¹² Regleringsbrev för 2023, Fö2023/00276

I början av 2023 lanserade MSB sin webbplats Lilla Krisinfo en sida för barn och unga med information om när det händer någonting allvarligt som påverkar många människor i Sverige.

I en skriftlig fråga 2020/21:2524¹³ till Statsrådet Mikael Damberg (S) från riksdagsledamoten Marlène Lund Kopparklint (M) om barns delaktighet i Sveriges krisberedskap refereras till det vi nämner i vår rapport om att det i samtal med barn framkommer att när genomgripande åtgärder vidtas utan att de har förankrats bland barnen är acceptansen för och lojaliteten med åtgärderna svagare.

Barnombudsmannen anser att vår årsrapport har bidragit till ovanstående exempel och att de kan ses som ett resultat av vår rapport.

Årsrapport 2022 - Blir det nå skillnad - eller säger vi det här helt i onödan?

I årsrapporten 2022 som lämnades till regeringen mars 2022 belyste vi tre delar i barnets vardag: rätten till en trygg bostad, rätten till delaktighet i skolan och barns delaktighet vid kommunala beslut.

Våra förslag till regeringen handlade om att utreda hur en nollvision för barn i hemlöshet kan uppnås och att införa krav på tillgång till barnanpassade akutboenden. Inom skolans område föreslog vi att införa tydliga krav på skolans huvudmän att bedriva ett strukturerat och systematiskt delaktighetsarbete och för övrig kommunal verksamhet att förtydliga kommunernas ansvar för att bedriva ett systematiskt delaktighetsarbete och att skärpa kommunernas ansvar för att göra bedömningar om barnets bästa vid beslut i enskilda ärenden som rör barn.

Resultat

I regeringens strategi för att motverka hemlöshet¹⁴ 2022–2026 som publicerades den 7 juli 2022 hänvisar regeringen vid flera tillfällen till Barnombudsmannens rapport. Hänvisningarna återfinns i avsnitten om; *Övergripande lägesbild av individer som befinner sig i hemlöshet*, *Avhysningsförebyggande arbete behövs för att motverka hemlöshet*, *Bättre kunskap om kommunernas akuta boendelösningar* och *Bättre kunskap om hemlöshetens omfattning och karaktär*. Barnombudsmannen anser detta vara ett tydligt resultat av vårt arbete.

Under 2022 hade rapporten 2 147 sidvisningar och 914 nedladdningar.

Årsrapport 2023 - Jag hade vitt hjärta - Tidiga samhällsinsatser för att stärka barn och förebygga kriminalitet

Årsrapporten för 2023 lämnades till regeringen i mars 2023. I rapporten belyste vi tidiga samhällsinsatser för att stärka barn och förebygga kriminalitet. Rapporten 2023 är indelad i tre områden: Rätten till en trygg uppväxt, Rätten till liv och hälsa och Rätten till en god utbildning

Våra förslag till regeringen handlade om behovet av en socialtjänstlagstiftning som utgår från ett barnrättsperspektiv, om ökad kunskap och förbättrat skydds nät för barn, om barnets rätt till liv och hälsa, om att öka kunskapen om barn som far illa och skyldigheten att anmäla till socialnämnden att barn far illa och om barnets rätt till utbildning.

Resultat

I betänkandet "Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen" (SOU 2023:69)¹⁵ lyfter utredaren fram det Barnombudsmannen lyfte i vår årsrapport för 2023 om hur

¹³ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/barns-delaktighet-i-sveriges-krisberedskap_h8112524/

¹⁴ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2022/07/regeringens-strategi-for-att-motverka-hemloshet-20222026/>

¹⁵ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/10/sou-202369/>

betydelsefullt det är för ett barns utveckling med tidiga insatser. Vidare lyfts vårt konstaterande om att om yngre barn får stöd tidigt minskar risken för allvarlig problematik eller kriminalitet senare i livet och vår rekommendation om att samhället ska stärka sin kapacitet att upptäcka och ge stödinsatser till små barn där föräldraförmågan brister och att samhällets förmåga att uppmärksamma och agera för att skydda yngre barn som far illa måste stärkas. Det förebyggande arbetets centrala betydelse i arbetet för att se till att barn och deras familjer får tillgång till det stöd och skydd de behöver nämns också. Barnombudsmannen anser detta vara ett tydligt resultat av vårt arbete.

Under 2023 hade rapporten 1 828 sidvisningar och 753 nedladdningar.

Årsrapport 2024

Årsrapporten 2024 kommer att behandla barns psykiska ohälsa. Rapporten lämnas till regeringen i slutet av februari 2024.

2.2.4 Övriga förslag till åtgärder

Barnombudsmannen har under året vidtagit åtgärder i syfte att juristers kunskaper i barnrätt ska öka. Jurister är på olika sätt involverade i mycket av det beslutsfattande som sker i Sverige, såväl beslut gällande enskilda fall som övergripande beslut, t.ex. beslut om ny författning. Kunskapen i barnrätt behöver stärkas inte bara hos jurister som arbetar med rättsområden som typiskt sett förknippas med barn, såsom familjerätt och socialrätt, utan även hos jurister som arbetar med andra rättsområden, såsom kommunalrätt, straffrätt och migrationsrätt.

Barnombudsmannen har lämnat en hemställan till Utbildningsdepartementet med förslag till förtydliganden av kraven på kunskap för att erhålla juristexamen och har mött utbildningsministerns statssekreterare Maria Nilsson med anledning av detta. Barnombudsmannen har i syfte att få en övergripande bild av hur det ser ut vid de olika universiteten i landet tagit del av utbildningsplaner, kursplaner och litteraturlistor för grund- och fördjupningskurser vid juristutbildningar. Som en del i kartläggningen och i syfte att uppmärksamma frågan samt driva att barnrätten ska behandlas som det tvärsektoriella ämne det är, har myndigheten haft kontakter med dels vissa företrädare för universiteten vilka har en inblick i juristutbildningarna, dels andra relevanta aktörer såsom advokater och Institutet för mänskliga rättigheter.

2.2.5 Förmedla kunskap

Barnombudsmannen ska förmedla och föra en dialog om slutsatser och iakttagelser med de myndigheter och huvudmän som är berörda och genomföra insatser som bidrar till att utveckla och sprida kunskap om tillämpningen av barnkonventionen.

Dialoger med myndigheter m.m.

Inom ramen för arbetet med årsrapporten 2024 bjöd Barnombudsmannen vid flera tillfällen in forskare och myndigheter till rundabordssamtal om barns rätt till en jämlik och tillgänglig vård och behandling vid psykisk ohälsa. Syftet med mötena var att inhämta tankar och perspektiv från olika experter och instanser.

Barnombudsmannen har fört en dialog med flera myndigheter om hur barn kan skyddas från att utnyttjas i kriminella aktiviteter. Barnombudsmannen har vid en tjänstemannadialog, en konferens och i andra dialoger delat med oss av stöd avseende metoder och arbetsformer för hur barn och unga kan göras delaktiga och komma till tals i det brottsförebyggande arbetet. Barnombudsmannen har genomfört samtal med barn och unga för att fortsatt inhämta deras åsikter och erfarenheter och myndigheten har särskilt samtalat med flickor för att samla in deras åsikter och egna erfarenheter om hur de kan skyddas från att påverkas och utnyttjas i kriminella aktiviteter. Barnombudsmannen har genom detta bidragit till ökad kunskap om brottsförebyggande arbete bland barn med särskild fokus på flickor.

Nätverket för barnrättsjurister med en tonvikt på statliga myndigheter och civilsamhället har träffats en gång under året, i maj månad. Vid detta möte låg det främsta fokuset på FN:s barnrättskommittés sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport. Medarbetare från Barnombudsmannen och Socialdepartementet presenterade rekommendationerna respektive redogjorde för hur Regeringskansliet tar dem vidare. Mötesdeltagarna diskuterade hur rekommendationerna kan användas i de respektive verksamheterna. Dessutom presenterade representanter för Migrationsverket sitt arbete med kvalitetsuppföljning av ärenden avseende asylsökande barn i familj.

Stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i statliga myndigheters verksamhet

Under 2023 har Barnombudsmannen fortsatt ge stöd till statliga myndigheter i deras uppdrag att arbeta med den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter i sina verksamheter samt att fortsatt samverka med och stödja länsstyrelserna i arbetet med att säkerställa den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och regioner. Barnombudsmannen har också uppdragits att utveckla och sprida metoder och material om tolkning och tillämpning av barnkonventionen i praktiken med särskilt fokus på att samla och sprida goda exempel från myndigheter som ingår och har ingått i kunskapslyftet för barnets rättigheter (S2016/07875, A2020/02650, A2019/01274 och A2019/02059).

Barnombudsmannen har dels gjort individuellt riktade insatser mot de myndigheter som ingått i 2023 års uppdrag, dels erbjudit temamöten där även myndigheter som tidigare haft regeringsuppdrag inom kunskapslyftet för barnets rättigheter bjudits in. Sammanlagt har sex temamöten genomförts: *Rättsutvecklingen efter att barnkonventionen blivit lag*, *Barnrättskommitténs rekommendationer*, *Prövning av barnets bästa*, *Statskontorets uppföljning av barnrättsintegrering*, *Art 24 - Rätten till bästa uppnåeliga hälsa* och *Statistik och barnets rättigheter*.

Gällande Barnombudsmannen webbstöd har utbildningsinsatser och individuellt stöd erbjudits och använts av de myndigheter som haft regeringsuppdrag under 2023. I samband med att ett nytt webbstöd för prövning av barnets bästa tagits fram och lanserats, har ett nätverksmöte med information om webbstödet genomförts. Under året har webbstödet Barnombudsmannen har fortsatt att utveckla webbstöd som ska hjälpa våra målgrupper i sitt arbete med att tillämpa barnkonventionen i sitt arbete. Under 2023 och 2024 utvecklas ett stöd gällande *barns delaktighet*.

Under året har flera myndigheter identifierats vars arbete rörande barnkonventionen i praktiken Barnombudsmannen bedömer skulle ha ett intresse även för andra aktörer. Vi har valt att lyfta Kulturrådet och deras systematiska arbete med barnrättsfrågorna samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och deras arbete med information riktad specifikt till barn och unga utifrån hemsidan Lilla krisinfo.se, som innehåller information om allvarliga händelser som påverkar många människor i Sverige, samt allmän information om krissituationer som kan inträffa .

Barnombudsmannen och Länsstyrelsen i Dalarna har haft regelbunden kontakt för avstämning om uppdragets genomförande. Barnombudsmannen har också deltagit i möten med länsstyrelsernas barnrättsnätverk och MR-nätverk. En stor digital konferens har genomförts i samverkan med länsstyrelserna.

Barnombudsmannen ser en positiv trend och ökning av myndigheternas kunskaper om barnets rättigheter, såväl i nya arbetsrutiner för barnrättsarbetet, exempelvis rutiner för att pröva barnets bästa, som i förbättrade sätt för myndigheterna att bedriva ett systematiskt barnrättsarbete. Precis som tidigare år är bilden tydlig att myndigheternas lednings engagemang i barnrättsfrågorna har påtaglig påverkan på utfallet. Det är därför av betydelse att myndigheterna får ett regeringsuppdrag eller

inskrivet i sin instruktion att arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv. Likväl att ge strategiskt viktiga myndigheter i uppdrag att tillhandahålla stöd till kommuner och regioner i tillämpningen av barnkonventionen.

Trots kompetenshöjande insatser återstår ett behov av ytterligare utbildningsinsatser. Dessa insatser handlar till stor del om att utbilda om de metoder och arbetssätt som tagits fram under regeringsuppdraget. Myndigheterna har lyft värdet av att få träffas och utbyta tankar, erfarenheter och också ta del av konkreta material som tagits fram av andra myndigheter. Utifrån behovet och önskemålen ämnar Barnombudsmannen att fortsätta anordna tematiska nätverksträffar även under 2024 kopplat till nya pågående regeringsuppdrag för 2024.

Utbildningsplattform med digitala webbstöd

Barnombudsmannen har tagit fram en utbildningsplattform i vilken vi utvecklar våra olika digitala webbstöd. Våra befintliga webbstöd är *Webbutbildning om barnkonventionen*, *Barnrättsresan* och *Prövning av barnets bästa*. Under detta år har vi påbörjat arbetet med ett nytt webbstöd om *Barns delaktighet*.

Alla våra webbstöd vänder sig till myndigheter, kommuner, regioner och andra organisationer som arbetar med barns rättigheter och behöver kunskap om barnkonventionen och hur barnkonventionen kan tillämpas och implementeras i praktiken.

Tillgången till våra webbstöd är en viktig del i att uppfylla det långsiktiga målet att beslutsfattare och professionella vilkas verksamheter berör barn har fått ökad kunskap om barnkonventionen och tillämpar den i praktiken.

Webbutbildning om barnkonventionen

Webbutbildningen om barnkonventionen ger grundläggande kunskaper om barnkonventionen och är tänkt som en introduktion till medarbetare som precis ska börja utveckla barnrättsarbetet i en verksamhet.

Under året har webbutbildning i barnkonventionen haft 14 543 sidvisningar av 8 746 användare.

Webbutbildningen	2023 ¹⁶	2022	2021	2020
Användare	8 746	7 825	8 897	15 890

Tabell 5. Antal användare av Webbutbildningen om Barnkonventionen

Barnombudsmannen bedömer att antalet besökare visar att utbildningen sprids till berörda aktörer och att det därmed har bidragit till att höja kunskapen om barnets rättigheter hos kommuner, regioner och myndigheter.

Barnrättsresan

Barnrättsresan är ett processtöd som hjälper kommun, region och myndighet att utveckla sitt barnrättsarbete och leva upp till barnkonventionen. Barnrättsresan ger kunskap och verktyg för att på ett strukturerat sätt kartlägga och utveckla barnrättsarbetet inom olika verksamheter.

Under 2023 genomförde vi en användarstudie om Barnrättsresan, för att ta del av deltagarnas erfarenheter och upplevelser av att använda stödet. Genom användarstudien fick vi insikter om möjliga förbättringar av stödet, och även uppslag kring goda exempel. I slutet av året genomförde vi några av dessa förbättringar, gällande både funktionalitet och innehåll, samt lanserade en första version av "bra tips".

¹⁶ Sedan 2023 tas inte besök utan interaktion eller under 10 sekunder med i statistiken.

Under året har Barnrättsresan haft 14 549 sidvisningar av 2 863 användare.

Barnrättsresan	2023 ¹⁷	2022	2021 ¹⁸	2020
Användare	2 863	2 758	5 301	8 709
Sidvisningar	14 549	21 974	29 228	43 748

Tabell 6. Användare och besök av Barnrättsresan

Barnombudsmannen bedömer att stödets användning visar att det fått god spridning hos berörda aktörer och att det därmed har bidragit till att utveckla barnrättsarbetet hos kommuner, regioner och myndigheter. Vi ser också att antalet besökare kan antas bero på Barnombudsmannens övriga aktiviteter inom t.ex. kunskapslyftet för barnets rättigheter. Fler myndigheter hade som regeringsuppdrag att delta i kunskapslyftet under 2020 och 2021. Barnombudsmannen ska överväga vilka åtgärder som skulle kunna öka Barnrättsresans spridning.

Prövning av barnets bästa

Prövning av barnets bästa är ett metodstöd som hjälper olika verksamheter att på ett strukturerat sätt att genomföra prövningar av barnets bästa.

Det digitala stödet för prövning av barnets bästa lanserades i slutet av 2022. Under 2023 har vi genomfört en sökmotoroptimering för att driva trafiken som rör barns delaktighet till vårt nya webbstöd, vilket i dag rankas som nr 1 vid sökning på "prövning av barnets bästa".

Under året har webbstödet Prövning av barnets bästa haft 19 589 sidvisningar av 3 163 användare.

Prövning av barnets bästa	2023	2022	2021	2020
Användare	3 163	i.u.	i.u.	i.u.
Sidvisningar	19 589	i.u.	i.u.	i.u.

Tabell 7. Användare och besök, Prövning av barnets bästa

Stödet lanserades i slutet av 2022 och därför finns inga jämförelsetal för föregående år. Barnombudsmannen gör bedömningen att stödets användning indikerar att det är uppskattat och att det bidrar till bättre beslut i berörda verksamheter. Åtgärder för spridning ska övervägas under kommande år.

Barns delaktighet

Under 2023 påbörjade vi arbetet med att ta fram ett digitalt stöd om barns delaktighet. Stödet vänder sig till medarbetare inom kommun, region, myndighet och andra organisationer, som på något sätt arbetar med att göra barn delaktiga i sin verksamhet. Det kan vara på strategisk och övergripande nivå, eller i frågor där barn berörs direkt i grupp eller individuellt.

Arbetet under 2023 har framför allt gällt förberedande arbete som till exempel kartläggning, informationsinhämtning och övergripande struktur. I slutet av året genomförde vi en enkätundersökning med syfte att få information om vilka utmaningar och behov som finns i arbetet med att göra barn delaktiga i olika verksamheter.

Enkäten skickades till kontakter från kommun, region, myndighet och andra organisationer, som på något sätt arbetar med att göra barn delaktiga i sin verksamhet.

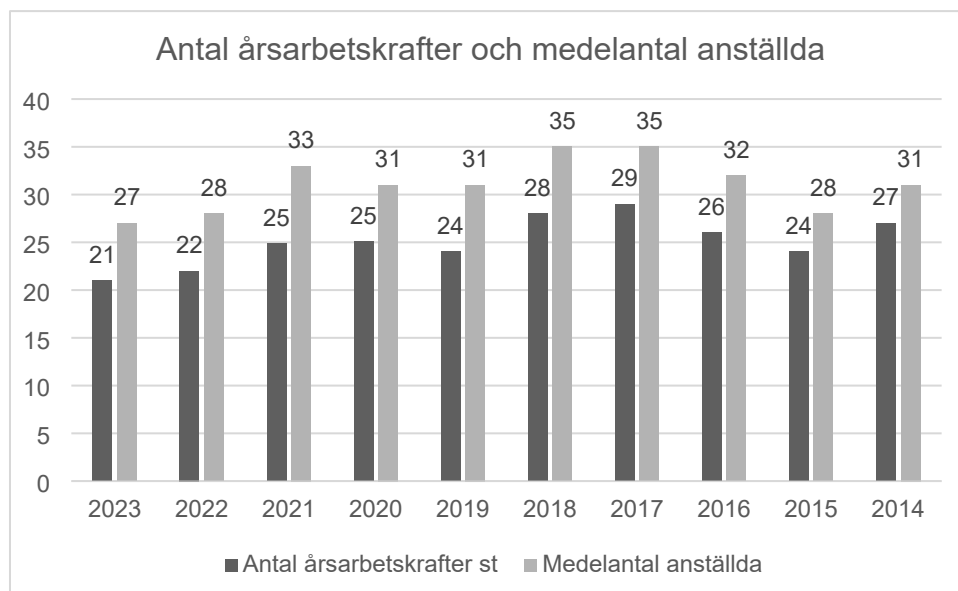
¹⁷ Sedan 2023 tas inte besök utan interaktion eller under 10 sekunder med i statistiken.

¹⁸ Under 2021 och 2020 genomförde många myndigheter regeringsuppdraget Kunskapslyftet där Barnrättsresan var en viktig del för genomförandet.

3. Kompetensförsörjning

Barnombudsmannen har under 2023 sett ett högt intresse vid rekryteringar till myndigheten. Myndigheten hade 2023 i medeltal 27 anställda. Det är en minskning med en anställd jämfört med 2022.

Antalet årsarbetskrafter har minskat med en årsarbetskraft jämfört med föregående år.

Figur 11. Årsarbetskrafter och medeltal anställda

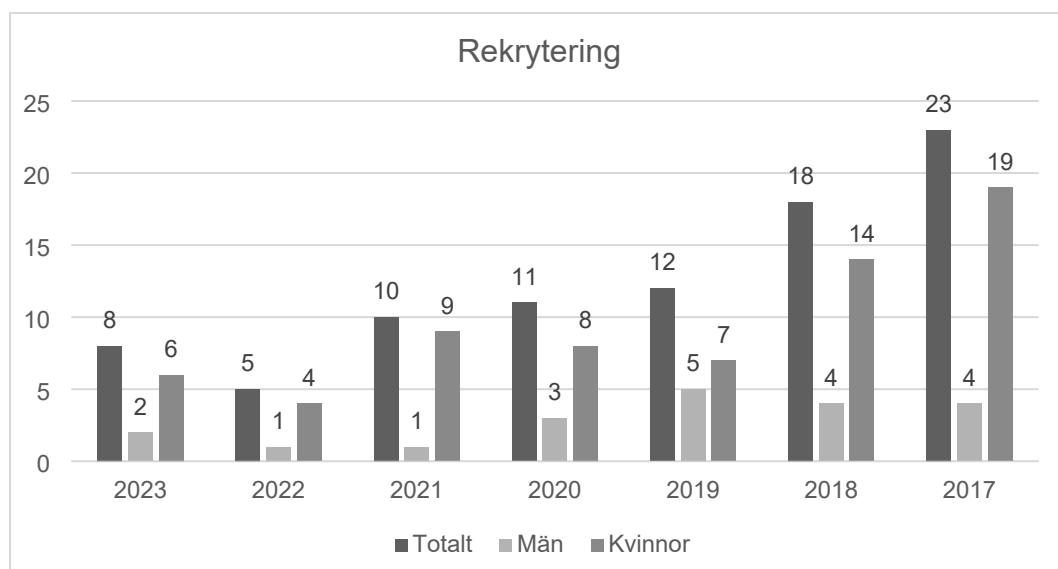
Rekrytering

Barnombudsmannen eftersträvar att vara en attraktiv arbetsgivare och att anställa medarbetare tillsvidare för att få en kontinuitet i verksamheten med erfarna och kompetenta medarbetare som bidrar och utvecklas i myndighetens uppdrag.

Myndigheten har under året genomfört rekryteringar för de befattningar som varit vakanta. Det har funnits kvalificerade sökanden till de befattningar som har utannonserats.

Inom områden har konsulter anlåtts för att bemanna myndigheten. Myndigheten konstaterar att den har haft den kompetens som den behövt för att kunna genomföra myndighetens uppdrag.

Av de rekryteringar som genomfördes år 2023 var sex tillsvidareanställningar och två visstidsanställningar.

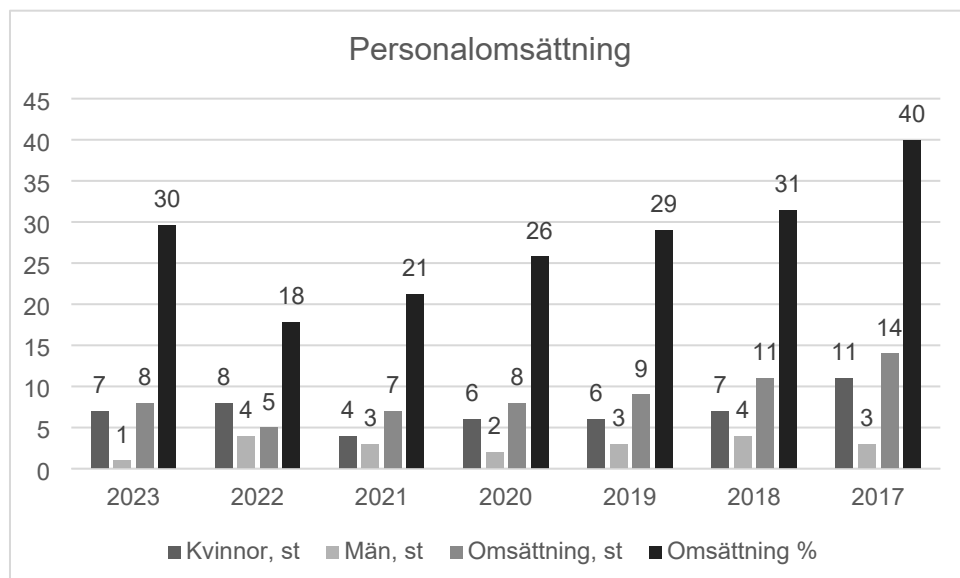

Figur 12. Rekryteringar

Personalomsättning

Personalomsättningen uppgick till 30 procent under år 2023. Det är en ökning jämfört med 2022. Ökningen beror delvis på att fler befattningar återbesattes under 2023 jämfört med 2022, delvis på att medelantalet anställda är färre 2023 jämfört med 2022.

Totalt har tio medarbetare lämnat sina anställningar 2023 varav tre män och sju kvinnor. Det är en minskning jämfört med 2022 då tolv anställda lämnade sina anställningar. Fyra av de som lämnade myndigheten under året var tjänstlediga vid årets början, två var tidsbegränsat anställda.

Figur 13. Personalomsättning

Arbetsmiljö

Barnombudsmannen arbetar för att upprätthålla en god psykosocial och fysisk arbetsmiljö för medarbetarna.

Vid myndigheten har medarbetarna överenskommelser om att i viss omfattning ha möjlighet att arbeta på distans. Medarbetarsamtal genomförs återkommande varje år med myndighetens medarbetare. Medarbetarna erbjuds en friskvårdstimme och ett

friskvårdsbidrag om 5 000 kr per år. Det finns möjlighet att få massage på plats i lokalerna.

För att ha en god ergonomisk arbetsplats vid distansarbete har medarbetare möjlighet att låna hem kontorsstolar och höj- och sänkbara bord, samt bildskärm.

Kompetensutveckling

Under året har utbildning i HBQTI-frågor, jämställdhetsintegrering, brandskydd och informationssäkerhet genomförts för alla anställda. Även annan individuell kompetensutveckling har genomförts för enskilda medarbetare.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i procent av årsarbetstid	2023	2022	2021	2020
Total sjukfrånvaro	3,2	5,3	5,4	1,9
Kvinnors sjukfrånvaro	0,5	2,1	4,7	2,6
Mäns sjukfrånvaro	-	-	-	-
=<29 år	-	-	-	-
30-49 år	0,7	1,3	4,2	3,0
>50 år	5,9	11,0	7,4	1,1
Långtidssjukfrånvaro % av sjukfrånvaro	84,5	77,8	63,2	64,6
Långtidssjukfrånvaro	2,7	4,1	3,4	1,2

Tabell 8. Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro för män lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio, och att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Sjukfrånvaro =<29 år lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio, och att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Myndighetens bedömning är att de åtgärder som vidtagits för en god arbetsmiljö och för trygga anställningsvillkor har bidragit till myndighetens förmåga att fullgöra myndighetens uppdrag.

4. Återrapporteringskrav enligt regleringsbrev

Jämställdhetsintegrering

Barnombudsmannen ska redovisa resultat av de åtgärder som myndigheten har vidtagit för att jämställdhet ska bli en integrerad del av myndighetens kärnverksamhet i syfte att verksamheten ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

Barnombudsmannen har under året arbetat med att utveckla metoder och arbetssätt för att involvera flera olika strategiska perspektiv, inklusive jämställdhetsperspektivet, som syftar till att sprida och höja kunskap men framförallt för att utveckla våra barnrättsliga resonemang, analyser och förslag. Myndighetens personal har förstärkt sin kunskap om jämställdhetsperspektivet t.ex. via Jämställdhetsmyndighetens webbutbildningar om jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. Barnombudsmannen har även deltagit i Jämställdhetsmyndighetens nätverk för JiM-arbetet och temadiskussioner vid möten har genomförts. Arbetet har resulterat i att exempelvis myndighetens arbete med remissvar präglas av ett tydligare jämställdhetsperspektiv.

Hbtqi-strategisk myndighet

Barnombudsmannen ska redovisa resultat av de åtgärder som myndigheten har vidtagit inom ramen för arbetet med att främja hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.

Vi har under året arbetat med att utveckla metoder och arbetssätt för att involvera flera olika strategiska perspektiv, inklusive hbtqi-perspektivet, som syftar till att sprida och höja kunskap men framförallt för att utveckla våra resonemang, analyser och förslag. Det har till exempel gjorts genom temadiskussioner vid avdelningsmöten och vid framtagande av rutiner för remissvar.

En utbildning för samtlig personal har genomförts kring likvärdigt bemötande av hbtqi-personer och vi har deltagit i folkhälsomyndighetens nätverk för strategiska hbtqi-myndigheter.

Informationssäkerhet

Barnombudsmannen ska övergripande redogöra för hur myndigheten arbetat för att förvalta och utveckla sin informationssäkerhet och för hur den planerar att möta framtida behov.

Barnombudsmannen får alla IT-drifttjänster via Försäkringskassans leverans av samordnad och säker IT-drift för vissa myndigheter.

Försäkringskassan tar fullt ansvar för säkerheten rörande de IT-drifttjänster som FK tillhandahåller Barnombudsmannen.

Under 2023 har Barnombudsmannen genomfört utbildningar för personal och ledning i informationssäkerhet genom MSB:s utbildningsmaterial.

Under 2024 kommer myndighetens ledningssystem för informationssäkerhet att införas utifrån standarderna om ledningssystem för informationssäkerhet genom tillämpning av MSB:s metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete.

Prognoser

Barnombudsmannen har under 2023 redovisat prognoser för åren 2023–2026 i informationssystemet Hermes på de i regleringsbrevet angivna prognostillfällena. (BO 2023–0035).

5. Regeringsuppdrag

Regeringsuppdragen redovisas nedan uppdelat per anslag.

Totalt har 251 tkr återbetalats till Kammarkollegiet under 2023.

De uppdrag som föranledde återbetalning mars 2023 (år 2022) visas med återbetalda belopp i tabellen nedanför årets regeringsuppdrag.

Regeringsuppdrag finansieringsår 2023 (tkr)	Bidrag	Kostnader	Återbetalning
UO 13 Anslag 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism			
Kunskapshöjande insatser om rasism (A2022/00642)	400	340	60
Total finansiering och kostnader 2023	400	340	60

Tabell 9. Regeringsuppdrag med bidragsfinansiering 2023

Beloppet återbetalades till Kammarkollegiet 2023-12-11.

Återbetalning av outnyttjade medel år 2022

Utöver årets uppdrag redovisas även de uppdrag som avser 2022 men föranledde återbetalning 2023 i tabellen nedan.

Regeringsuppdrag	Återbetalade belopp 2023 (tkr)
Utgiftsområde 9 anslag 5:2 Barnens rättigheter	
Kunskapslyftet för myndigheter m.m. om barnkonventionen, S2022/02829	6
Uppdrag om att skydda barn från kriminalitet, S2022/02829	1
Uppdrag med anledningen av invasionen av Ukraina, S2022/01938	214
Utgiftsområde 1 anslag 7:1 åtgärder för nationella minoriteter	
Genomförandet av minoritetspolitiken, Ku2022/00924	10
Utgiftsområde 13 anslag 2:2 åtgärder mot diskriminering och rasism	
HBTQI strategisk myndighet, A2020/01471	16
Göra skolan till en mer trygg och inkluderande plats för trans och icke binära, A2020/01470	3
Kunskapshöjande insatser om rasism, A2022/00642	1
Summa återbetalt mars 2023	251

Tabell 10. Återbetalning av outnyttjade bidragsmedel 2022

Uppdrag i Barnombudsmannens regleringsbrev för 2023:

1. Barnombudsmannen ska ha en aktiv roll i det brottsförebyggande arbetet. Barnrättsperspektivet är en viktig del i ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete och det är viktigt med tidiga och samordnade förebyggande insatser för att skydda barn och unga som riskerar att fara illa. Barnombudsmannen ska föra en kontinuerlig dialog med berörda myndigheter om hur barn kan skyddas från att utnyttjas i kriminella aktiviteter och fortsatt inhämta barn och ungas åsikter och erfarenheter (Regleringsbrev avseende Barnombudsmannen 2022). Ett genusperspektiv ska genomgående tillämpas i uppdraget. Det finns stora kunskapsluckor om könsskillnader inom området, i synnerhet om hur flickor utnyttjas i kriminella aktiviteter. Myndigheten ska därför ta del av internationella och nationella erfarenheter av att förebygga att flickor rekryteras och utnyttjas av kriminella nätverk. Barnombudsmannen ska särskilt samla in flickors åsikter och egna erfarenheter om hur de kan skyddas från att påverkas och utnyttjas i kriminella aktiviteter. Barnombudsmannen ska erbjuda stöd till myndigheter avseende metoder och arbetsformer för hur barn och unga kan göras delaktiga och komma till tals inom ramen för det brottsförebyggande arbetet. En redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 1 mars 2024 till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Redovisas den 1 mars 2024 till Regeringskansliet (Socialdepartementet)

2. Barnombudsmannen ska ha en aktiv roll i arbetet med att stödja och stärka arbetet med genomförandet av barnets rättigheter under det svenska ordförandeskapet i det Europeiska rådet 2023. Vid genomförandet av uppdraget ska myndigheten utgå ifrån Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och aktuella strategiska dokument som har antagits av Europeiska unionens (EU) institutioner, såsom EU:s strategi för barnets rättigheter och Rådets rekommendation om inrättandet av en europeisk barngaranti. Syftet med uppdraget är att integrera barnrättsperspektivet i det svenska ordförandeskapet. En redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 1 september 2023 till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Som ett resultat av Barnombudsmannens deltagande kunde barn på flykt från kriget i Ukraina göras delaktiga vid högnivåmötet om skydd av barn: EU-stöd för återuppbyggnad och reform av Ukrainas barnskyddssystem den 1–2 juni 2023. Åtta ukrainska barn deltog på konferensen och ställde frågor till talare och paneldeltagare.

Uppdraget redovisades till regeringen den 1 september 2023 (BO 2023-0217).

3. Barnombudsmannen ska ge fortsatt stöd till statliga myndigheter i deras uppdrag att arbeta med den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter i sina verksamheter. Myndigheten ska också samverka med och stödja länsstyrelserna i arbetet med att säkerställa den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och regioner. Barnombudsmannen ska utveckla och sprida metoder, arbetsformer och material om hur barn kan göras delaktiga och komma till tals och om tolkning och tillämpning av barnkonventionen i praktiken, med särskilt fokus på att samla och sprida goda exempel från myndigheter som ingår och har ingått i kunskapslyftet för barnets rättigheter (S2016/07875, A2020/02650, A2019/01274 och A2019/02059). Barnombudsmannen ska även fortsatt arbeta med att samla in rättspraxis. En redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 1 mars 2024 till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Redovisas den 1 mars 2024 till Regeringskansliet (Socialdepartementet)

4. Barnombudsmannen ska ta fram en barnvänlig version av Barnrättskommitténs sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte

och sjunde periodiska rapport, samt sprida och göra rapporten allmänt tillgänglig för barn. En redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 1 mars 2024 till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Redovisas den 1 mars 2024 till Regeringskansliet (Socialdepartementet)

Pågående uppdrag

Uppdrag att inhämta barn och ungas åsikter och erfarenheter om hur barn och unga kan skyddas från utsatthet som kan leda till att de utnyttjas i kriminella aktiviteter.

Redovisades till Regeringskansliet (Socialdepartementet) 2023-03-31, (BO 2023-0008)

Uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser om rasism riktat till barn och unga.

Redovisades till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) 2023-06-01, (BO 2023-0147)

Uppdrag att kartlägga barns och ungas erfarenheter av delaktighet och inflytande i genomförandet av minoritetspolitiken

Redovisades till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) 2023-03-01, (BO 2022-0122)

Uppdrag att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2021–2023

Redovisades till Statskontoret 2023-03-16, (BO 2023-0077)

Uppdrag att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023.

Redovisades till Statskontoret 2023-03-16, (BO 2023-0077)

Uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen.

Redovisat löpande till Energimyndigheten, (BO 2022-0233)

Myndighetens arbete med att byta till energisnåla ljuskällor och montera strömbrytare vid varje arbetsplats bedöms ha bidragit till minskad energiförbrukning på myndigheten. Det är dock svårt att bedöma till vilken grad det bidragit då den främsta orsaken till minskad energiförbrukning sannolikt är ett ökat distansarbete.

6. Finansiell redovisning

6.1 Resultaträkning

(tkr)	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	38 760	24 520
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	6	13
Intäkter av bidrag	3	345	10 302
Finansiella intäkter	4	80	53
Summa		39 191	34 889
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-23 742	-22 622
Kostnader för lokaler		-2 408	-2 237
Övriga driftkostnader	6	-12 226	-9 294
Finansiella kostnader	7	-87	-18
Avskrivningar och nedskrivningar		-727	-718
Summa		-39 191	-34 889
Verksamhetsutfall		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

6.2 Balansräkning

(tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	8	1 367	1 821
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	9	0	163
Summa		1 367	1 984
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	0	8
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	134	236
Summa		134	244
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter		704	385
Summa		704	385
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	750	620
Summa		750	620
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	1 661	-1 680
Summa		1 661	-1 680
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14	3 776	5 470
Summa		3 776	5 470
SUMMA TILLGÅNGAR		8 391	7 023

Balansräkning

(tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	15	0	0
Statskapital	16	21	21
Summa		21	21
Avsättningar			
Övriga avsättningar	17	503	459
Summa		503	459
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	1 480	2 207
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	19	1 635	1 004
Leverantörsskulder		2 702	1 030
Övriga kortfristiga skulder	20	504	576
Summa		6 321	4 817
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	21	1 546	1 727
Summa		1 546	1 727
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		8 391	7 023

6.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Not	Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Omdispo- nerade anslags- belopp	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
Uo 9 5:1 Barnombudsmannen (RAM)								
ap.1 Barnombudsmannen (ram)	22	1 749	27 181	0	-941	27 989	-27 288	701
Uo 9 5:2 Barnets rättigheter (RAM)								
ap.6 Barnets rättigheter- till Barnombudsmannen (ram)	23	0	9 500	2 000	0	11 500	-11 472	28
Summa		1 749	36 681	2 000	-941	39 489	-38 760	729

6.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari.

Efter brytdagen har fakturor överstigande 26,2 tkr (ett halvt prisbasbelopp 2023) bokförts som periodavgränsningsposter. Motsvarande beloppsgräns föregående år var 24,1 tkr.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 50 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod

Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången kan tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

5 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter
3 år	Datorer och kringutrustning
	Maskiner och tekniska anläggningar
	Övriga kontorsmaskiner

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till beräknad nyttjandeperiod. Nuvarande hyreskontrakt löper till och med 2024-12-31. Hyreskontraktet är uppsagt för avflyttning av hyresvärden.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Fordringar i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Skulder

Från och med 2022 bokför Barnombudsmannen bidrag i den bidragsfinansierade verksamheten som ska betalas tillbaka som skuld i stället för att medlen ingår i balansposten oförbrukade bidrag.

För 2023 uppgår skulden till 0 tkr.

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare

Ersättning i tkr

Elisabeth Dahlin

1 302

Styrelseledamot i Uppsala Universitet

Styrelseledamot i Anna Lindh akademien vid Malmö Universitet

Förmån i tkr

Övriga skattepliktiga förmåner

2

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2023	2022
Totalt	3,22	5,30
Andel 60 dagar eller mer	84,52	77,81
Kvinnor	0,45	2,07
Män	-	-
Anställda - 29 år	-	-
Anställda 30 år - 49 år	0,74	1,26
Anställda 50 år -	5,94	11,04

Sjukfrånvaro för grupperna män och anställda under 29 lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio personer alternativt att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

6.5 Noter

Resultaträkning (tkr)

Not	1	Intäkter av anslag	2023	2022
		Intäkter av anslag	38 760	24 520
		5:1 ap.1 Barnombudsmannen (ram)	27 288	24 520
		5:2 ap.6 Barnets rättigheter (ram)	11 472	0
		till-Barnombudsmannen SCR	38 760	24 520
		Utgifter i anslagsredovisningen	-38 760	-24 520
		Saldo	0	0
Not	2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
		Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	6	13
		Nordsteds juridik AB		
		Summa	6	13
Not	3	Intäkter av bidrag	2023	2022
		Bidrag från statliga myndigheter	345	10 302
		Summa	345	10 302
		Kunskapshöjande insatser om rasism (A2022/00642)	340	
		Återbet Trygghetsstiftelsen	5	
		5:2 ap.6 Barnets rättigheter är 2023 anslagsfinansierad		
Not	4	Finansiella intäkter	2023	2022
		Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	79	53
		Övriga finansiella intäkter	1	0
		Summa	80	53
Not	5	Kostnader för personal	2023	2022
		Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	-15 034	-14 270
		Varav lönekostnader ej anställd personal	0	-1
		Sociala avgifter	-8 127	-8 045
		Övriga kostnader för personal	-581	-308
		Summa	-23 742	-22 622

Jämförelsesiffrorna har blivit justerade. Ökade övriga kostnader för personal jämfört med motsvarande period föregående år beror främst på ökade kostnader för kurser och seminarier (som ENOC Secretariat och ledarskapsutbildning)

Resultaträkning (tkr)

Not	6	Övriga driftkostnader	2023	2022
		Reparationer och underhåll	-10	-110
		Offentligrättsliga avgifter, skatter, kundförluster	-25	-25
		Resor, representation, information	-769	-709
		Köp av varor	-375	-98
		Köp av tjänster	-11 047	-8 352
		Summa	-12 226	-9 294

Ökade driftkostnader jämfört med motsvarande period föregående år beror främst på Inhyrd lönekonsult samt ökade konsultkostnader för utveckling och förvaltning av digital plattform

Not	7	Finansiella kostnader	2023	2022
		Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	-8	0
		Ränta på lån i Riksgäldskontoret	-69	-17
		Övriga finansiella kostnader	-10	-1
		Summa	-87	-18

Balansräkning (tkr)

Not	8	Balanserade utgifter för utveckling	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	2 274	1 913
		Årets anskaffningar	0	360
		Summa anskaffningsvärde	2 274	2 274
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-452	-64
		Årets avskrivningar	-455	-389
		Summa ackumulerade avskrivningar	-907	-452
		Utgående bokfört värde	1 367	1 821
Not	9	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	977	977
		Årets utrangeringar	-977	0
		Summa anskaffningsvärde	0	977
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-814	-619
		Årets avskrivningar	-163	-195
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	977	0
		Summa ackumulerade avskrivningar	0	-814
		Utgående bokfört värde	0	163
Not	10	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	241	241
		Summa anskaffningsvärde	241	241
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-233	-202
		Årets avskrivningar	-8	-31
		Summa ackumulerade avskrivningar	-241	-233
		Utgående bokfört värde	0	8
Not	11	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2023-12-31	2022-12-31
		Ingående anskaffningsvärde	1 272	1 272
		Summa anskaffningsvärde	1 272	1 272
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 036	-934
		Årets avskrivningar	-102	-102
		Summa ackumulerade avskrivningar	-1 138	-1 036
		Utgående bokfört värde	134	236

Balansräkning (tkr)

Not	12	Förutbetalda kostnader	2023-12-31	2022-12-31
		Förutbetalda hyreskostnader	555	535
		Övriga förutbetalda kostnader	195	85
		Summa	750	620
Not	13	Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
		Anslag i icke räntebärande flöde		
		Redovisat mot anslag	11 472	0
		Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-9 110	0
		Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	2 362	0
		Anslag i räntebärande flöde		
		Ingående balans	-1 749	670
		Redovisat mot anslag	27 288	24 520
		Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-27 181	-26 939
		Återbetalning av anslagsmedel	941	0
		Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-701	-1 749
		Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
		Ingående balans	69	0
		Inbetalningar i icke räntebärande flöde	228	69
		Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-9 407	0
		Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	9 110	0
		Övriga fordringar på statens centralkonto	0	69
		Summa Avräkning med statsverket	1 661	-1 680
Not	14	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
		Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	3 776	5 470
		Summa	3 776	5 470
		Beviljad kredit enligt regleringsbrev	2 000	2 000
		Maximalt utnyttjad kredit	1 154	0
Not	15	Myndighetskapital	2023-12-31	2022-12-31
		Myndighetskapital består enbart av statskapital vars värde är oförändrat mellan åren.		

Balansräkning (tkr)

Not	16	Statskapital	2023-12-31	2022-12-31
		Statskapital utan avkastningskrav avseende konst	21	21
		Utgående balans	21	21
Not	17	Övriga avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
		Avsättning för lokalt omställningsarbete		
		Ingående balans	459	414
		Årets förändring	45	45
		Utgående balans	503	459
Not	18	Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
		Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
		Ingående balans	2 207	2 564
		Under året nyupptagna lån	0	360
		Årets amorteringar	-727	-718
		Utgående balans	1 480	2 207
		Beviljad låneram enligt regleringsbrev	2 000	2 800
		Utnyttjad låneram inklusive finansiell leasing	1 480	2 207
Not	19	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
		Arbetsgivaravgifter	502	332
		Leverantörsskulder andra myndigheter	1 133	669
		Övrigt	0	2
		Summa	1 635	1 004
Not	20	Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
		Personalens källskatt	504	312
		Personalens pensionsavgifter	0	14
		Övriga kortfristiga skulder till personalen	0	-1
		Övrigt	0	251
		Summa	504	576
Not	21	Upplupna kostnader	2023-12-31	2022-12-31
		Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	1 290	1 180
		Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	0	94
		Övriga upplupna kostnader	255	453
		Summa	1 546	1 727

Anslagsredovisning

Not 22 Uo 9 5:1 ap.1

Barnombudsmannen (Ramanslag)

Enligt regleringsbrevet disponerar Barnombudsmannen en anslagskredit på 815 tkr.

Barnombudsmannen får disponera 808 tkr av det ingående överföringsbeloppet, d.v.s. 3% av föregående års tilldelning 26 939 tkr enligt regleringsbrevet.

Indragning har skett för år 2022 med 941 tkr.

Anslaget är räntebärande.

Not 23 Uo 9 5:2 ap.6

Barnets Rättigheter (Ramanslag)

till- Barnombudsmannen

Enligt regeringsbeslutet 2022-12-22 (S2022/04810 delvis) har Barnombudsmannen tilldelats 9 500 tkr

Med ändringsbeslut s2023/02469 2023-08-24 ytterligare tillfört 2000 tkr

Anslaget är icke räntebärande.

6.6 Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 000	2 800	2 800	2 800	1 400
Utnyttjad	1 480	2 207	2 564	2 451	825
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Maximalt utnyttjad	1 154	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	79	53	0	0	1
Räntekostnader	8	0	0	0	16
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Övriga avgiftsintäkter	6	13	84	159	20
Anslagskredit					
Beviljad	815	808	796	787	775
Utnyttjad	0	0	670	320	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande 5:1 ap.1	701	1 749	0	0	512
Anslagssparande 5:2 ap.6	28	0	0	0	0
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	21	22	25	25	24
Medelantalet anställda (st)*	27	25	27	31	31
Driftkostnad per årsarbetskraft					
	1 827	1 552	1 569	1 534	1 518
Kapitalförändring**					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* I beräkningen av medelantalet anställda ingår tjänstledig personal.

7. Undertecknande

Barnombudsmannens årsredovisning avseende räkenskapsåret 2023 beslutades den 21 februari 2024.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2024-02-21

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman